

**“Azərişiq”
Açıq Səhmdar Cəmiyyəti
31 dekabr 2021-ci il tarixində tamamlanan
il üzrə Maliyyə Hesabatları və Müstəqil
Auditorların Hesabatı**

Mündəricat

Müstəqil Auditorların Hesabatı	3
Mənfəət və ya Zərər və Sair Məcmu Gəlir haqqında Hesabat	6
Maliyyə Vəziyyəti haqqında Hesabat	7
Kapitalda Dəyişikliklər haqqında Hesabat	8
Pul Vəsaitlərinin Hərəkəti haqqında Hesabat	9
Maliyyə Hesabatlarına dair Qeydlər	10

“KPMG Audit Azərbaycan” MMC
Port Baku Cənub qülləsi,
Neftçilər prospekti 153,
Bakı, Azərbaycan, AZ1010
Telefon: +994 (12) 404 8910
Faks: +994 (12) 404 8914
İnternet: www.kpmg.az

Müstəqil auditorların hesabatı

“Azərişiq” Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin Səhmdarlarına və İdarə Heyətinə

Rəy

Biz “Azərişiq” Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin (“Şirkət”) 31 dekabr 2021-ci il tarixinə maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdan və həmin tarixdə tamamlanan il üzrə mənfəət və ya zərər və sair məcmu gəlir, kapitalda dəyişikliklər və pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatlardan, eləcə də əsas mühasibat uçotu siyasətləri və sair izahedici məlumatlar əhatə edən qeydlərdən ibarət olan maliyyə hesabatlarının auditini apardıq.

Bizim rəyimizə görə, əlavə edilən maliyyə hesabatları bütün əhəmiyyətli aspektlər baxımından Şirkətin 31 dekabr 2021-ci il tarixinə maliyyə vəziyyətini və həmin tarixdə tamamlanan il üzrə maliyyə nəticələrini və pul vəsaitlərinin hərəkətini Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına (MHBS) uyğun olaraq düzgün əks etdirir.

Rəy üçün əsas

Biz audit yoxlamasını Beynəlxalq Audit Standartlarına (BAS) uyğun aparmışıq. Həmin standartlara əsasən bizim məsuliyyətimiz hesabatımızın *“Maliyyə hesabatlarının auditinə görə auditorların məsuliyyəti”* bölməsində təqdim edilir. Biz Mühasiblər üçün Beynəlxalq Etik Standartlar Şurasının Peşəkar Mühasiblərin Beynəlxalq Etika Məcəlləsinə (Beynəlxalq Müstəqillik Standartları ilə birlikdə) (*IESBA Məcəlləsi*) və Azərbaycan Respublikasında maliyyə hesabatlarının auditinə tətbiq olunan etik tələblərə əsasən Şirkətdən müstəqillik və bu tələblər və IESBA Məcəlləsi üzrə digər etik öhdəliklərimizi yerinə yetirmişik. Biz hesab edirik ki, əldə etdiyimiz auditsübutu auditor rəyinin bildirilməsi üçün yetərli və müvafiq əsas təmin edir.

Maliyyə Hesabatlarına görə Rəhbərliyin və İdarəetməyə Məsul Şəxslərin Məsuliyyəti

Rəhbərlik maliyyə hesabatlarının MHBS-ə uyğun hazırlanmasına və düzgün təqdimatına, dələduzluq və ya səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq, əhəmiyyətli təhriflərin müşahidə olunmadığı maliyyə hesabatlarının hazırlanması üçün öz qənaətinə əsasən zəruri saydığı daxili nəzarət sistemine görə məsuliyyət daşıyır.

Rəhbərliyin Şirkəti likvidasiya etmək və ya əməliyyatları dayandımaq niyyətinin olduğu və ya qeyd edilən tədbirlərdən başqa real alternativinin olmadığı hallar istisna olmaqla, maliyyə hesabatlarının hazırlanması zamanı rəhbərlik Şirkətin fasiləsiz fəaliyyət göstərmək qabiliyyətinin qiymətləndirilməsi, müvafiq hallarda fəaliyyətin fasiləsizliyi ilə bağlı məsələlərin açıqlanması və hesabatların fəaliyyətin fasiləsizliyi prinsipi əsasında hazırlanmasına görə məsuliyyət daşıyır.

İdarəetməyə məsul şəxslər Şirkətin maliyyə hesabatlarının hazırlanması prosesinə nəzarətə görə məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə Hesabatlarının Auditinə görə Auditorların Məsuliyyəti

Bizim məqsədimiz maliyyə hesabatlarında, dələduzluq və ya səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq, əhəmiyyətli təhriflərə yol verilmədiyinə dair kifayət qədər əminlik əldə etmək və rəyimizi əhatə edən auditor hesabatını təqdim etməkdən ibarətdir. Kifayət qədər əminlik dedikdə yüksək əminlik səviyyəsi nəzərdə tutulur, lakin bu BAS əsasında aparılmış auditin əhəmiyyətli təhrifi hər zaman aşkar edəcəyinə zəmanət vermir. Təhriflər dələduzluq və ya səhv nəticəsində yaranabilir və istifadəçilərin bu maliyyə hesabatları əsasında qəbul etdikləri iqtisadi qərarlara ayrı-ayrılıqda, yaxud ümumilikdə təsir edə bilməsi əsaslı şəkildə ehtimal edildiyi halda əhəmiyyətli hesab edilir.

BAS əsasında aparılmış audit çərçivəsində biz bütün audit müddətində peşəkar mühakimə yürüdür və peşəkar inamsızlığımızı qoruyub saxlayırıq. Biz həmçinin:

- Dələduzluq və ya səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq, maliyyə hesabatlarının əhəmiyyətli təhrifləri riskini aşkar edir və qiymətləndirir, həmin risklərə uyğun audit prosedurlarını işləyib hazırlayır və icra edir, rəyimizi bildirmək üçün yetərli və müvafiq audit sübutunu əldə edirik. Dələduzluq nəticəsində yaranmış əhəmiyyətli təhrifin aşkarlanmaması riski səhv nəticəsində yaranmış əhəmiyyətli təhrifin aşkarlanmaması riskindən daha yüksəkdir, çünki dələduzluq gizli sözləşmə, saxtakarlıq, qərəzli hərəkətsizlik, məlumatın təhrifi təqdimatı və ya daxili nəzarətə əməl olunmamasından ibarət ola bilər.
- Auditə bağlı daxili nəzarətə Şirkətin daxili nəzarət sisteminin səmərəliliyinə dair rəyin bildirilməsi üçün deyil, şəraitə uyğun zəruri audit prosedurlarının planlaşdırılması məqsədilə baxırıq.
- İstifadə edilmiş uçot siyasətinin məqsədə uyğunluğunu və rəhbərlik tərəfindən aparılmış uçot qiymətləndirmələrinin və əlaqəli açıqlamaların kafiliyini qiymətləndiririk.

- Rəhbərlik tərəfindən mühasibat uçotunun fasiləsiz aparılma prinsipinin istifadə edilməsinin məqsədəuyğunluğunun və əldə edilmiş audit sübutları əsasında Şirkətin fəaliyyətini fasiləsiz davam etdirmək imkanını əhəmiyyətli dərəcədə şübhə altına qoya bilən hadisələrlə və ya şəraitlərlə bağlı əhəmiyyətli qeyri-müəyyənliyin mövcud olub-olmamasına dair nəticə çıxarıyıq. Əhəmiyyətli qeyri-müəyyənliyin mövcud olması qənaətinə gəldiyimiz halda, audit hesabatımızda maliyyə hesabatlarındakı əlaqəli açıqlamalara diqqət cəlb etməliyik, bu cür açıqlamalar qeyri-dəqiq olduğu halda isə fərqli rəy verməliyik. Gəldiyimiz nəticələr audit hesabatımızın hazırlandığı tarixədək əldə edilmiş sübutlara əsaslanır. Bununla belə, sonrakı hadisələr və ya şərait Şirkəti fasiləsiz fəaliyyətini dayandıрмаğa məcbur edə bilər.
- Açıqlamalar da daxil olmaqla, maliyyə hesabatlarının ümumi təqdimatını, strukturunu və məzmununu, habelə maliyyə hesabatlarında əsas əməliyyatların və hadisələrin ədalətli şəkildə əks etdirilib-ətdirilməməsini dəyərləndiririk.

Biz, digər məsələlərlə yanaşı, auditin planlaşdırılan həcmi və müddəti və mühüm audit nəticələri, o cümlədən audit zamanı daxili nəzarət sistemində aşkar etdiyimiz əhəmiyyətli çatışmazlıqlarla bağlı idarəetməyə məsul şəxsləri məlumatlandırırıq.

Hazırkı müstəqil auditorlar hesabatının hazırlanması ilə nəticələnmiş audit tapşırığının rəhbəri:

Nəsibə Müradxanova
"KPMG Audit Azərbaycan" MMC

Bakı, Azərbaycan Respublikası

28 aprel 2022-ci il

"Azərişiq" ASC

31 dekabr 2021-ci il tarixində tamamlanan il üzrə Mənfəət və ya Zərər və Sair Məcmu Gəlir haqqında Hesabat

'000 AZN	Qeyd	2021	2020
Gəlir	5	1,325,006	1,216,065
Satışın maya dəyəri	6	(1,162,279)	(1,059,595)
Ümumi mənfəət		162,727	156,470
Paylama xərcləri	7	(46,760)	(46,234)
İnzibati xərclər	8	(75,352)	(67,098)
Ticari debitor borcları üzrə dəyərsizləşmə zərəri	21(b)(ii)	(12,914)	(19,562)
Sair xərclər	9	(2,678)	(709)
Sair gəlirlər	9	4,226	69
Əməliyyat fəaliyyətindən gəlirlər		29,249	22,936
Xalis maliyyə xərcləri	10	(10,404)	(14,116)
Mənfəət vergisindən əvvəlki mənfəət		18,845	8,820
Mənfəət vergisi xərci	11	(6,179)	(5,954)
İl üzrə mənfəət və cəmi məcmu gəlir		12,666	2,866

Mənfəət və ya zərər və sair məcmu gəlir haqqında hesabat bu maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsini təşkil edən və 10-47-ci səhifələrdə təqdim olunan qeydlərlə birgə oxunmalıdır.

"Azərişiq" ASC
31 dekabr 2021-ci il tarixinə olan Maliyyə Vəziyyəti haqqında Hesabat

'000 AZN	Qeyd	31 dekabr 2021	31 dekabr 2020
Aktivlər			
Əmlak, qurğu və avadanlıq	12	2,343,077	2,238,375
Uzunmüddətli aktivlər üzrə ödənilmiş avanslar		30,142	14,350
Qeyri-maddi aktivlər		8,481	6,636
Uzunmüddətli aktivlər		2,381,700	2,259,361
Mal-material ehtiyatları	13	29,134	30,680
Əvəzləşdirilə bilən ƏDV		23,462	21,524
Ticari və sair debitor borcları	14	80,718	87,208
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	15	130,271	19,282
Sair aktivlər	16	8,883	11,770
Cari aktivlər		272,468	170,464
Cəmi aktivlər		2,654,168	2,429,825
Kapital			
Nizamnamə kapitalı	17	1,678,705	1,678,705
Əlavə ödənilmiş kapital	17	646,401	365,128
Yığılmış zərərlər		(369,594)	(382,260)
Cəmi kapital		1,955,512	1,661,573
Öhdəliklər			
Kredit və borc öhdəlikləri	19	394,688	66,911
Əmək qabiliyyətinin itirilməsi ilə bağlı ödənişlər üzrə ehtiyat		1,556	1,881
Təxirə salınmış vergi öhdəlikləri	11	40,315	30,699
Uzunmüddətli öhdəliklər		436,559	99,491
Kredit və borc öhdəlikləri	19	64,882	520,308
Ticari və sair kreditor borcları	18	102,701	61,334
Əmək qabiliyyətinin itirilməsi ilə bağlı ödənişlər üzrə ehtiyat		329	330
Alınmış avanslar	20	67,790	62,254
ƏDV və digər vergi borcları		26,394	24,535
Cari öhdəliklər		262,096	668,761
Cəmi öhdəliklər		698,655	768,252
Cəmi kapital və öhdəliklər		2,654,167	2,429,825

Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsini təşkil edən və 10-47-ci səhifələrdə təqdim olunan qeydlərlə birgə oxunmalıdır.

'000 AZN	Qeyd	Nizamnamə kapitalı	Əlavə ödənilmiş kapital	Yığılmış zərərər	Cəmi kapital
1 yanvar 2020-ci il tarixinə qalıq		1,678,705	327,181	(385,126)	1,620,760
Cəmi məcmu gəlir					
İl üzrə mənfəət		-	-	2,866	2,866
İl üzrə cəmi məcmu gəlir		-	-	2,866	2,866
Şirkət sahibləri ilə əməliyyatlar					
Dövlətdən əldə olunmuş vəsaitlər	17(a)	-	37,947	-	37,947
Şirkət sahibləri ilə cəmi əməliyyatlar		-	37,947	-	37,947
31 dekabr 2020-ci il tarixinə qalıq		1,678,705	365,128	(382,260)	1,661,573
1 yanvar 2021-ci il tarixinə qalıq		1,678,705	365,128	(382,260)	1,661,573
Cəmi məcmu gəlir					
İl üzrə mənfəət		-	-	12,666	12,666
İl üzrə cəmi məcmu gəlir		1,678,705	365,128	(369,594)	1,674,239
Şirkət sahibləri ilə əməliyyatlar					
Dövlətdən əldə olunmuş vəsaitlər	17(a)	-	281,273	-	281,273
Şirkət sahibləri ilə cəmi əməliyyatlar		-	281,273	-	281,273
31 dekabr 2021-ci il tarixinə qalıq		1,678,705	646,401	(369,594)	1,955,512

Kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsini təşkil edən və 10-47-ci səhifələrdə təqdim olunan qeydlərlə birgə oxunmalıdır.

'000 AZN	Qeyd	2021	2020
Əməliyyat fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Mənfəət vergisindən əvvəlki mənfəət		18,845	8,820
<i>Düzəlişlər:</i>			
Köhnəlmə və amortizasiya xərcləri		80,295	76,445
Ticari debitor borcları üzrə dəyərsizləşmə zərəri	21(b)(ii)	12,914	19,562
Əmlak, qurğu və avadanlıqların silinməsi üzrə xalis zərər		115	128
Əvəzsiz əldə olunmuş aktivlər	5	(10,894)	(11,052)
Xalis maliyyə xərcləri	10	10,404	14,116
Köhnəlmiş mal-materiallar üzrə ehtiyatda dəyişiklik	13	387	791
Əmək qabiliyyətinin itirilməsi ilə bağlı ödənişlər üzrə ehtiyatda dəyişiklik		(326)	(64)
Sair kreditör borclarının silinməsi	9	(56)	(56)
		111,684	108,690
<i>Dəyişikliklər:</i>			
Mal-material ehtiyatları		2,170	(3,991)
Əvəzləşdirilə bilən ƏDV		(1,938)	(3,441)
Ticari və sair debitor borcları		(6,425)	(36,583)
Sair aktivlər		2,885	(3,324)
ƏDV və digər vergi borcları		1,859	22,198
Ticari və sair kreditör borcları		19,349	20,354
Alınmış avanslar		5,536	6,327
Ödənilmiş mənfəət vergisi və faizdən əvvəl əməliyyatlar üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti		135,120	110,230
Ödənilmiş faiz	19	(361)	(7,776)
Əməliyyat fəaliyyətindən daxil olan xalis pul vəsaitləri		134,759	102,454
İnvestisiya fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Əmlak, qurğu və avadanlığın alınması		(182,862)	(143,636)
Qeyri-maddi aktivlərin alınması		(2,710)	(3,381)
İnvestisiya fəaliyyətində istifadə olunan xalis pul vəsaitləri		(185,572)	(147,017)
Maliyyələşdirmə fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Əlavə ödənilmiş kapital üzrə daxilolmalar		163,284	37,128
Borc vəsaitləri üzrə daxilolmalar	19	22,103	17,564
Borc öhdəliklərinin ödənilməsi	19	(23,190)	(15,766)
Maliyyələşdirmə fəaliyyətindən daxil olan xalis pul vəsaitləri		162,197	38,926
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərində xalis artım/(azalma)		111,384	(5,637)
Məzənnə dəyişikliklərinin pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinə təsiri		(395)	(508)
I yanvar tarixinə olan pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	15	19,282	25,427
31 dekabr tarixinə olan pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	15	130,271	19,282

Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsini təşkil edən və 10-47-ci səhifələrdə təqdim olunan qeydlərlə birgə oxunmalıdır.

Qeyd	Səhifə
1. Şirkət və onun əməliyyatları	11
2. Mühasibat uçotunun əsasları	12
3. Əməliyyat və təqdimat valyutası	12
4. Ehtimal və mühakimələrin tətbiqi	12
5. Gəlir	13
6. Satışın maya dəyəri	16
7. Paylama xərcləri	16
8. İnzibati xərclər	17
9. Sair gəlirlər və xərclər	17
10. Xalis maliyyə xərcləri	18
11. Mənfəət vergisi	18
12. Əmlak, qurğu və avadanlıq	21
13. Mal-material ehtiyatları	23
14. Ticari və sair debitor borcları	23
15. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	23
16. Sair aktivlər	24
17. Kapital və ehtiyatlar	24
18. Ticari və sair kreditor borcları	25
19. Kredit və borc öhdəlikləri	25
20. Alınmış avanslar	28
21. Ədalətli dəyər və risklərin idarə edilməsi	28
22. Şərti öhdəliklər	34
23. Əlaqəli tərəflər	34
24. Əsas uçot siyasətləri	36
25. Tətbiq olunmamış yeni standartlar və şərtlər	47

1. Şirkət və onun əməliyyatları

(a) Biznes mühiti

“Azərişiq” Açıq Səhmdar Cəmiyyəti (“Şirkət”) əsasən Azərbaycan Respublikasının ərazisində fəaliyyət göstərir. Bununla da Şirkət inkişafda olan bazar iqtisadiyyatının xüsusiyyətləri ilə səciyyələnən Azərbaycanın iqtisadi və maliyyə bazarlarında fəaliyyətlə bağlı risklərə məruz qalır. Hüquqi, vergi və normativ baza və rejimlərin inkişafı davam edir, lakin onların müddəaları həm fərqli şərh olunur, həm də tez-tez dəyişdirilir. Bütün bunların və sair hüquqi və vergi maneələri nəticəsində Azərbaycan Respublikasında fəaliyyət göstərən müəssisələr müxtəlif çətinliklərlə üzləşir. Dünyada neft qiymətlərinin dəyişkənliyi, COVID-19 koronavirus pandemiyası və əvvəllər Ermənistan tərəfindən işğal edilmiş Azərbaycan əraziləri üzrə atəşkəs razılaşmasının dayanıqlığı da biznes mühitindəki qeyri-müəyyənliyi artırır.

Maliyyə hesabatlarında Azərbaycandakı biznes mühitinin Şirkətin fəaliyyətinə və maliyyə vəziyyətinə təsiri Şirkət rəhbərliyi tərəfindən qiymətləndirilir. Gələcəkdə biznes mühiti rəhbərliyin cari qiymətləndirməsindən fərqlənə bilər.

(b) Təşkilat və əməliyyatlar

Şirkət “Bakielektrikşəbəkə” Səhmdar Cəmiyyətinin yaradılması və idarəetməyə verilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 14 iyun 2000-ci il tarixli 441 nömrəli Sərəncamına əsasən dövlətə məxsus müəssisə kimi təsis edilmişdir. Şirkət Azərbaycan Respublikasında özəlləşdirmə proqramının tərkib hissəsi olan “Bakielektrikşəbəkə” İstehsalat Birliyinin özəlləşdirməyə hazırlanması haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 1999-cu il 8 noyabr tarixli, 253 nömrəli sərəncamına uyğun olaraq açıq səhmdar cəmiyyət kimi özəlləşdirilmişdir. 7 noyabr 2001-ci il tarixində şirkətin idarəetməsi “Barmek Holding A.S.” şirkətinə verilmişdir. Daha sonra 2006-cı ildə Azərbaycan Respublikasının hökuməti (“Hökumət”) “Barmek Holding A.S.” şirkəti ilə müqaviləni dayandırmış və 11 avqust 2006-cı ildə Azərbaycan Respublikasının İqtisadi İnkişaf Nazirliyi 414 nömrəli sərəncamla “Barmek Holding A.S.” şirkətindən aktivləri Şirkətə geri qaytarmağı tələb etmişdir. 10 fevral 2015-ci ildə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin “Azərişiq ASC” haqqında Sərəncamı ilə “Bakielektrikşəbəkə” ASC “Azərişiq” ASC adlandırılmışdır.

10 aprel 2015-ci ildə yenidən təşkil olunma nəticəsində Şirkət elektrik enerjisinin Naxçıvan Muxtar Respublikası istisna olmaqla, Azərbaycan Respublikasının bütün regionlarında sakinlərə və hüquqi şəxslərə ötürülməsi və paylanmasına başlamışdır.

31 dekabr 2021-ci il tarixinə Şirkətin əsas fəaliyyəti elektrik enerjisinin sakinlərə və hüquqi şəxslərə ötürülməsi və paylanmasından ibarət olmuşdur.

Şirkətin əsas elektrik enerjisi təchizatçısı elektrik enerjisinin istehsalı və ötürülməsi üzrə təbii inhisar subyekti olan dövlətə məxsus “AzərEnerji” Açıq Səhmdar Cəmiyyətidir (“AzərEnerji” ASC). Azərbaycan Respublikasının hökuməti elektrik enerjisinin satışı və alışı ilə bağlı Şirkətin əməliyyatlarına təsir edir. Elektrik enerjisinin alışı və satışı üzrə tariflər Azərbaycan Respublikasının Tarif Şurası tərəfindən tənzimlənir.

Şirkətin hüquqi ünvanı Bakıxanov küçəsi 13, AZ 1065, Bakı, Azərbaycandır.

31 dekabr 2021 və 2020-ci il tarixlərinə Şirkət tamamilə Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabineti ilə təmsil olunan dövlətə məxsus olmuşdur. Şirkətin əsas nəzarətədiçi tərəfi Hökumətdir.

2. Mühasibat uçotunun əsasları

Uyğunluq haqqında bəyanat

Hazırkı maliyyə hesabatları Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına (“MHBS”) uyğun hazırlanmışdır.

Maliyyə hesabatları ilkin dəyər prinsipi əsasında hazırlanmışdır.

3. Əməliyyat və təqdimat valyutası

Azərbaycan Respublikasının milli valyutası Azərbaycan Manatıdır (“AZN” və ya “manat”) və manat Şirkətin əməliyyat valyutası və hazırkı maliyyə hesabatlarının məqsədləri üçün təqdimat valyutasıdır. Əks müddəa qeyd olunmadıqda, manatla təqdim olunmuş bütün maliyyə məlumatları ən yaxın minliyədək yuvarlaqlaşdırılmışdır.

4. Ehtimal və mühakimələrin tətbiqi

Maliyyə hesabatlarının MHBS-ə uyğun olaraq hazırlanması rəhbərlikdən mühasibatlıq siyasətlərinin tətbiqinə və aktiv, öhdəlik, gəlir və xərclərin göstərilən məbləğlərinə təsir göstərən mühakimə, ehtimal və fərziyyələrdən istifadə etməyi tələb edir. Faktiki nəticələr bu ehtimallardan fərqlənə bilər.

Ehtimallar və fərziyyələr mütəmadi qaydada nəzərdən keçirilir. Uçot qiymətləndirmələrində dəyişikliklər həmin dəyişikliklərin edildiyi dövrdə və təsir göstərdikləri hər hansı gələcək dövrlərdə əks olunur.

Uçot siyasətini tətbiq edərkən yürüdülmən və maliyyə hesabatlarındakı məbləğlərə əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərən önəmli mühakimələr haqqında məlumat aşağıdakı qeydlərdə təqdim olunur:

- Qeyd 12 və 24(g)(iii) – əmlak, qurğu və avadanlıqların faydalı istismar müddəti;

Növbəti maliyyə ilində əhəmiyyətli düzəliş riski olan ehtimal və fərziyyələr üzrə qeyri-müəyyənliklər haqqında məlumat aşağıdakı qeydlərdə təqdim olunur:

- Qeyd 21(b)(ii) – ticari debitor borclarının gözlənilən kredit zərəri üzrə ehtiyatın ölçülməsi: hesablanmış orta zərər dərəcəsinin müəyyən edilməsində əsas fərziyyələr.

Ədalətli dəyərlərin ölçülməsi

Şirkətin bir sıra uçot siyasətləri və açıqlamaları maliyyə və qeyri-maliyyə aktivləri və öhdəliklərinin ədalətli dəyərinin ölçülməsini tələb edir.

Aktiv və ya öhdəliyin ədalətli dəyərini müəyyənləşdirərkən Şirkət mümkün qədər müşahidə oluna bilən bazar məlumatlarından istifadə edir. Ədalətli dəyərlər qiymətləndirmə üsullarında istifadə olunan məlumatlar əsasında ədalətli dəyər iyerarxiyasının aşağıdakı səviyyələri üzrə təsnif edilir.

- *Səviyyə 1:* eyni aktiv və ya öhdəliklər üçün fəal bazarda kotirovka olunan bazar qiymətləri (tənzimlənməmiş).
- *Səviyyə 2:* Səviyyə 1-ə daxil edilən kotirovka olunan qiymətlər istisna olmaqla, birbaşa (qiymətlər kimi) və ya bilavasitə (qiymətlərdən törəyən) aktiv və ya öhdəlik üçün müşahidə oluna bilən məlumatlar.
- *Səviyyə 3:* aktiv və ya öhdəlik üçün müşahidə oluna bilən bazar məlumatlarına əsaslanmayan məlumatlar (müşahidə oluna bilməyən məlumatlar).

4. Ehtimal və mühakimələrin tətbiqi, davamı

Aktiv və ya öhdəliyin ədalətli dəyərini ölçmək üçün istifadə olunan məlumatlar ədalətli dəyər iyerarxiyasının müxtəlif səviyyələrinə aid olduqda, ədalətli dəyər bütövlükdə bütün ölçmə üçün əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyə məlumatı ilə eyni səviyyədə kateqoriyalaşdırılır.

Şirkət dəyişikliyin baş verdiyi hesabat dövrünün sonunda ədalətli dəyər iyerarxiyasının müxtəlif səviyyələri arasında transferləri tanıyır.

Ədalətli dəyərin ölçülməsində irəli sürülmüş fərziyyələr barədə ətraflı məlumat aşağıdakı qeydlərdə təqdim olunur:

- Qeyd 21 – Ədalətli dəyər və risklərin idarə olunması.

5. Gəlir

(a) Gəlir mənbələri

Şirkətin əsas gəlir mənbəyi elektrik enerjisi satışı və quraşdırma xidmətləridir. Digər gəlir mənbələrinə digər tərəflərdən əvəzsiz əldə olunmuş aktivlər daxildir.

'000 AZN	2021	2020
Müştərilərlə müqavilələr üzrə gəlir	1,324,453	1,215,425
Digər gəlir	553	640
Cəmi gəlir	1,325,006	1,216,065

Elektrik enerjisi satışından daxil olan gəlirə elektrik ötürücü xətlərində müvafiq olaraq 85,850 min manat və 20,022 min manat məbləğində texniki və kommertiya zərərləri daxil deyil (2020: müvafiq olaraq 80,027 min manat və 18,693 min manat). Bu zərərlər müvafiq dövrlər üzrə qüvvədə olan elektrik enerjisinin satınalma tariflərinə əsasən müəyyən edilmişdir.

(b) Müştərilərlə müqavilələr üzrə gəlirlərin açılışı

Aşağıdakı cədvəldə müştərilərlə müqavilələr üzrə gəlirlərin əsas məhsullar və xidmət növləri və gəlirin tanınması zamanına uyğun açılışı verilmişdir.

'000 AZN	2021	2020
Əsas məhsul/xidmət növləri		
Satılmış elektrik enerjisi	1,291,637	1,187,988
Elektrik şəbəkəsinə qoşulma haqları	21,922	16,385
Əvəzsiz əldə olunmuş aktivlər	10,894	11,052
Müştərilərlə müqavilələr üzrə gəlir	1,324,453	1,215,425
Gəlirin tanınması zamanı		
Dövr ərzində təqdim olunan məhsullar və xidmətlər	1,316,484	1,208,531
Zaman anında təqdim olunan məhsullar və xidmətlər	7,969	6,894
Müştərilərlə müqavilələr üzrə gəlir	1,324,453	1,215,425

5. Gəlir, davamı

(c) Müqavilələr üzrə qalıqlar

Aşağıdakı cədvəldə müştərilərlə müqavilələr üzrə debitor borcları və öhdəliklər haqqında məlumat təqdim olunur.

'000 AZN	Qeyd	31 dekabr 2021	31 dekabr 2020
‘Ticari və sair debitor borcları’ bəndinə daxil olan debitor borcları	14	189,321	186,033
‘Alınmış avanslar’ bəndinə daxil olan müqavilə öhdəlikləri	20	33,073	29,891

“Alınmış avanslar” bəndinə daxil olan müqavilə üzrə öhdəliklər əsasən elektrik enerjisinə görə müştərilərdən alınmış avans məbləğlərindən ibarətdir. Bu məbləğlər üzrə gəlir müəyyən dövr ərzində tanınır.

Dövrün əvvəlində müqavilə üzrə öhdəliklərdə tanınmış 29,891 min manat 31 dekabr 2021-ci il tarixində tamamlanan ildə gəlir kimi tanınmışdır.

MHBS 15 çərçivəsində 31 dekabr 2021-ci il tarixində ilkin gözlənilən müddəti bir il və daha az olan qalıq icra öhdəlikləri üzrə heç bir məlumat təqdim edilməmişdir.

(d) İcra öhdəlikləri və gəlir tanıma siyasəti

Gəlir müştəri ilə müqavilədə müəyyən edilən qiymətə əsasən ölçülür. Şirkət gəliri mal və ya xidmət üzrə nəzarəti müştəriyə ötürükdə tanıyır.

Aşağıdakı cədvəldə müştərilərlə müqavilələr üzrə icra öhdəliklərinin yerinə yetirilmə xüsusiyyətləri və vaxtı, o cümlədən əhəmiyyətli ödəniş şərtləri və əlaqəli gəlir tanıma siyasəti haqqında məlumat təqdim olunmuşdur.

5. Gəlir, davamı

(d) İcra öhdəlikləri və gəlir tanıma siyasəti, davamı

Məhsul/xidmət növü	İcra öhdəliklərinin yerinə yetirilmə xüsusiyyətləri və vaxtı, o cümlədən əhəmiyyətli ödəniş şərtləri	Gəlir tanıma siyasəti
Satılmış elektrik enerjisi	Elektrik enerjisi müştərilərin obyektinə çatdırıldıqda və qəbul edildikdə elektrik enerjisinə nəzarət onlara keçir. Hesab-fakturalar müqavilə şərtlərinə uyğun olaraq təqdim edilir və adətən 30 gün ərzində ödənilməlidir. Satılmış elektrik enerjisinə görə heç bir endirim təqdim olunmur.	Gəlir Şirkətə ödənilməli olan məbləğdə tanınır. Elektrik enerjisi satışına görə gəlir sayğac göstəricisinə görə istehlak olunmuş elektrik əsasında tanınır və aylıq olaraq hesablanır. Qaçqın və məcburi köçkünlərə satılan elektrik enerjisi üzrə gəlir qeydiyyatda olan qaçqın və məcburi köçkünlərin sayına və onların hər biri üçün dövlətin müəyyən etdiyi standart limitə əsasən Azərbaycan Respublikasının Qaçqın və Məcburi Köçkünlərlə İş üzrə Dövlət Komitəsindən daxil olan faktiki ödənişlər əsasında tanınır. Əməliyyat qiyməti Azərbaycan Respublikasının Tarif Şurası tərəfindən müəyyən olunur. Alınmış avanslar müqavilə üzrə öhdəliklərə aid edilir.
Elektrik şəbəkəsinə qoşulma	Şirkət müştəriləri elektrik şəbəkəsinə qoşmaq üçün quraşdırma işləri həyata keçirir. Ödəniş quraşdırmadan əvvəl edilir, quraşdırmadan/qoşulmadan sonra tərəflər təhvil-təslim aktı imzalayır və bundan sonra müştəri elektrik şəbəkəsinə qoşulur. Təhvil-təslim aktı imzalandıqdan sonra müştəri Şirkətlə elektrik enerjisi təchizatına dair müqavilə bağlanmasından yayına bilməz. Bəzi hallarda müştəri şirkətlə ayrıca quraşdırma/qoşulma müqaviləsi imzalamalı olsa belə bu enerji təchizatına dair müqavilə ilə müşayiət edilməlidir. Belə ki, Şirkət və müştəri arasında bağlanan elektrik şəbəkəsinə qoşulma müqaviləsi və davamlı xidmət müqaviləsi eyni tərəflər arasında və təxminən eyni və yaxın zamanda bağlanılır və bir icra öhdəliyini təşkil edir. Hər quraşdırma işi müştəri tam ödəniş etdikdən sonra başlayır və müddəti işin mürəkkəbliyindən asılıdır. Adətən quraşdırma bir aydan çox çəkmir.	Qoşulma haqqı elektrik enerjisinin təchizat müddəti ərzində tanınır, elektrik avadanlıqlarının ötürülməsində gəlir isə mal çatdırıldıqdan və müştəri tərəfindən onun obyektində təhvil alındıqdan sonra tanınır. Müqavilə üzrə müştəri məhsulu geri qaytara bilsə, belə müqavilə üzrə gəlir tanınan toplam gəlir məbləğində əhəmiyyətli azalmanın baş verməyəcəyi ehtimalının yüksək olması şərti ilə tanınır.

5. Gəlir, davamı

(d) İcra öhdəlikləri və gəlir tanıma siyasəti, davamı

Məhsul/xidmət növü	İcra öhdəliklərinin yerinə yetirilmə xüsusiyyətləri və vaxtı, o cümlədən əhəmiyyətli ödəniş şərtləri	Gəlir tanıma siyasəti
Əvəzsiz əldə olunmuş aktivlər	<p>Elektrik enerjisi alan müştərilər əsasən ötürücü qurğulardan ibarət olan aktivləri əvəzsiz olaraq Şirkətin mülkiyyətinə verməklə bağlı Şirkətlə müqavilə bağlaya bilər.</p> <p>Şirkət ötürüldüyü andan aktivlərə nəzarəti əldə etmiş olur. Bu aktivlər mahiyyət etibarilə Şirkətin müştəriləri elektrik şəbəkəsinə qoşması üçün nəzərdə tutulan məbləğin ayrılmaz hissəsidir.</p> <p>Əvəzsiz əldə olunan aktivlər ötürüldüyü günə olan ədalətli dəyəri ilə qiymətləndirilir.</p>	Gəlir aktivin ötürüldüyü günə olan ədalətli dəyərində tanınır. Həmin günə qədər aktivin ötürüləcəyinə dair tam əminlik olmur.

6. Satışın maya dəyəri

'000 AZN	2021	2020
Alınmış elektrik enerjisi	975,518	889,942
Köhnəlmə	76,772	73,886
Əmək haqqı və əlaqəli sosial xərclər	63,579	63,566
Təmir xərcləri	33,568	20,762
Sair	12,842	11,439
	1,162,279	1,059,595

7. Paylama xərcləri

'000 AZN	2021	2020
Əmək haqqı və maaşlar	35,425	36,956
Pul vəsaitlərinin toplanması haqları	7,668	5,978
Peşəkar xidmət haqları	1,210	939
Köhnəlmə	1,089	891
Ofis təchizatı xərcləri	592	610
İcarə haqqı	538	151
Rabitə xərcləri	71	144
Sair	167	565
	46,760	46,234

8. İnzibati xərclər

'000 AZN	2021	2020
Maaşlar və əmək haqları	42,629	36,132
Mənfəət vergisindən başqa vergilər	9,695	10,299
Köhnəlmə və amortizasiya	2,434	1,668
Peşəkar xidmət haqları	2,103	1,613
Kommunal xərclər	1,973	1,875
Təhlükəsizlik xərcləri	1,773	1,841
Ezamiyyə xərcləri	1,419	547
Sığorta	1,255	773
Bank komissiyaları	1,205	1,994
Rabitə xərcləri	1,157	759
Ofis təchizatı xərcləri	948	1,758
Yanacaq xərcləri	434	62
Nəqliyyat xərcləri	230	436
İcarə haqqı	229	414
Vergi cərimələri	-	722
Sair	7,868	6,205
	75,352	67,098

9. Sair gəlirlər və xərclər

Sair gəlirlərə daxildir:

'000 AZN	2021	2020
Müştərilərə hesablanan silinmiş cərimələrin bərpası	4,146	-
Sair kreditör borclarının silinməsi	56	56
Digər	24	13
	4,226	69

Sair xərclərə daxildir:

'000 AZN	2021	2020
Əvəzləşdirilə bilinməyən ƏDV aktivləri üzrə dəyərsizləşmə zərəri	1,302	-
Digər	1,376	709
	2,678	709

10. Xalis maliyyə xərcləri

Xalis maliyyə xərclərinə daxildir:

'000 AZN	2021	2020
Borc öhdəlikləri üzrə faiz xərcləri	3,477	6,896
Uzunmüddətli borc öhdəliklərinin diskont açılışı	6,617	6,786
Valyuta mübadiləsi üzrə xalis zərər	310	434
Xalis maliyyə xərcləri	10,404	14,116

11. Mənfəət vergisi

Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsinə əsasən Şirkətdən tutulan mənfəət vergisi dərəcəsi 20% təşkil edir.

'000 AZN	2021	2020
Cari ilin vergi xərci	7,614	5,473
Təxirə salınmış vergi (gəliri)/ xərci	(1,435)	481
Cəmi mənfəət vergisi xərci	6,179	5,954

(a) Effektiv faiz dərəcəsinin üzləşdirilməsi:

	2021		2020	
	'000 AZN	%	'000 AZN	%
Vergidən əvvəlki mənfəət	18,845		8,820	
Cari vergi dərəcəsi ilə Şirkətin vergisi	(3,769)	(20.00)	(1,764)	(20,00)
Gəlirdən çıxılmayan xərclər	(10,024)	(53.19)	(9,663)	(109.56)
Əvvəl tanınmamış vergi zərərlərinin vergi təsirinə tanınması	7,614	40.40	5,473	62.05
	(6,179)	(32.79)	(5,954)	(67.51)

11. Mənfəət vergisi, davamı

(b) Tanınmış təxirə salınmış vergi aktivləri və öhdəlikləri

Təxirə salınmış vergi aktivləri və öhdəlikləri aşağıdakı bəndlərə aiddir:

'000 AZN	Aktivlər			Öhdəliklər			Xalis		
	2021			2020					
Əmlak, qurğu və avadanlıq	-	(14,309)	(14,309)	-	(7,208)	(7,208)			
Qeyri-maddi aktivlər	371	-	371	407	-	407			
Mal-material ehtiyatları	913	-	913	836	-	836			
Ticari və sair debitor borcları	-	(6,933)	(6,933)	-	(6,610)	(6,610)			
Sair aktivlər	-	-	-	-	(184)	(184)			
Əmək qabiliyyətinin itirilməsi ilə bağlı ödənişlər üzrə ehtiyat	377	-	377	442	-	442			
ƏDV və digər vergi borcları	273	-	273	328	-	328			
Kredit və borc öhdəlikləri	4,603	(13,906)	(9,303)	-	(7,098)	(7,098)			
Ticari və sair kreditor borcları	-	(11,704)	(11,704)	-	(11,612)	(11,612)			
Xalis vergi öhdəlikləri	6,537	(46,852)	(40,315)	2,013	(32,712)	(30,699)			

(c) Təxirə salınmış vergi qalıqlarının hərəkəti

'000 AZN	1 yanvar	Mənfəət və ya	Birbaşa	31 dekabr
	2021	zərərdə	kapitalda	2021
		təmin	təmin	
Əmlak, qurğu və avadanlıq	(7,208)	(7,101)	-	(14,309)
Qeyri-maddi aktivlər	407	(36)	-	371
Mal-material ehtiyatları	836	77	-	913
Ticari və sair debitor borcları	(6,610)	(323)	-	(6,933)
Sair aktivlər	(184)	184	-	-
Əmək qabiliyyətinin itirilməsi ilə bağlı ödənişlər üzrə ehtiyat	442	(65)	-	377
ƏDV və digər vergi borcları	328	(55)	-	273
Kredit və borc öhdəlikləri	(7,098)	1,232	(3,437)	(9,303)
Ticari və sair kreditor borcları	(11,612)	(92)	-	(11,704)
	(30,699)	(6,179)	(3,437)	(40,315)

11. Mənfəət vergisi, davamı

(c) Təxirə salınmış vergi qalıqlarının hərəkəti, davamı

'000 AZN	1 yanvar 2020	Mənfəət və ya zərərdə tanınan	Birbaşa kapitalda tanınan	31 dekabr 2020
Əmlak, qurğu və avadanlıq	(319)	(6,889)	-	(7,208)
Qeyri-maddi aktivlər	405	2	-	407
Mal-material ehtiyatları	678	158	-	836
Ticari və sair debitor borcları	(6,363)	(247)	-	(6,610)
Sair aktivlər	(118)	(66)	-	(184)
Əmək qabiliyyətinin itirilməsi ilə bağlı ödənişlər üzrə ehtiyat	455	(13)	-	442
ƏDV və digər vergi borcları	334	(6)	-	328
Kredit və borc öhdəlikləri	(8,159)	1,266	(205)	(7,098)
Ticari və sair kreditör borcları	(11,453)	(159)	-	(11,612)
	(24,540)	(5,954)	(205)	(30,699)

(d) Tanınmamış təxirə salınmış vergi aktivləri

Aşağıdakı bəndlər üzrə təxirə salınmış vergi aktivləri tanınmamışdır:

'000 AZN	31 dekabr 2021	31 dekabr 2020
Vergi zərərləri	1,077	10,648

Müddəti 2021-ci ildə başa çatmış vergi zərərlərinin məbləği 1,957 min AZN-ə bərabər olmuşdur.

12. Əmlak, qurğu və avadanlıq

'000 AZN	Torpaq və tikililər	Ötürücü şəbəkələr	Maşın və avadanlıq	Nəqliyyat vasitələri	Başa çatdırılmamış tikili	Cəmi
<i>İlkin dəyər</i>						
1 yanvar 2020-ci il tarixinə qalıq	312,309	1,157,898	1,216,147	37,555	105,133	2,829,042
Əlavələr	17,300	58,784	49,129	7,044	25,892	158,149
Silinmələr	(16)	(47)	(306)	(140)	-	(509)
Transferlər	16,800	23,157	49,587	1,480	(91,024)	-
31 dekabr 2020-ci il tarixinə qalıq	346,393	1,239,792	1,314,557	45,939	40,001	2,986,682
1 yanvar 2021-ci il tarixinə qalıq	346,393	1,239,792	1,314,557	45,939	40,001	2,986,682
Əlavələr	8,290	86,612	29,886	10,297	49,306	184,391
Silinmələr	(26)	(98)	(472)	(169)	-	(765)
Transferlər	1,682	2,919	15,394	1,184	(21,179)	-
31 dekabr 2021-ci il tarixinə qalıq	356,339	1,329,225	1,359,365	57,251	68,128	3,170,308

12. Əmlak, qurğu və avadanlıq, davamı

'000 AZN	Torpaq və tikililər	Ötürücü şəbəkələr	Maşın və avadanlıq	Nəqliyyat vasitələri	Başa çatdırılmamış tikili	Cəmi
<i>Köhnəlmə</i>						
1 yanvar 2020-ci il tarixinə qalıq	(55,036)	(295,742)	(305,908)	(16,362)	-	(673,048)
İl üzrə köhnəlmə	(10,971)	(29,803)	(30,729)	(4,137)	-	(75,640)
Silinmələr	15	42	176	148	-	381
31 dekabr 2020-ci il tarixinə qalıq	(65,992)	(325,503)	(336,461)	(20,351)	-	(748,307)
1 yanvar 2021-ci il tarixinə qalıq	(65,992)	(325,503)	(336,461)	(20,350)	-	(748,306)
İl üzrə köhnəlmə	(8,070)	(31,226)	(35,650)	(4,629)	-	(79,575)
Silinmələr	20	92	378	160	-	650
31 dekabr 2021-ci il tarixinə qalıq	(74,042)	(356,637)	(371,733)	(24,819)	-	(827,231)
<i>Balans dəyəri</i>						
1 yanvar 2020-ci il tarixində	257,273	862,156	910,239	21,193	105,133	2,155,994
31 dekabr 2020-ci il tarixində	280,401	914,289	978,096	25,588	40,001	2,238,375
31 dekabr 2021-ci il tarixində	282,297	972,588	987,632	32,432	68,128	2,343,077

76,772 min manat məbləğində köhnəlmə satışın maya dəyərində aid edilmişdir (2020: 73,886 min manat). 31 dekabr 2021-ci il tarixinə 101,138 min manat (2020: 106,566 min manat) məbləğində tam köhnəlmiş aktivlər əmlak, qurğu və avadanlıqlara aid edilmişdir.

Şirkət yeni transformasiya qovşaqlarının tikintisinə başlamışdır; hesabat tarixinədək tikintiyə 20,938 min manat (2020: 4,831 min manat) xərclənmişdir. Qalan qalıq tikintidə istifadə ediləcək materiallardan ibarətdir.

13. Mal-material ehtiyatları

'000 AZN	31 dekabr 2021	31 dekabr 2020
Elektrik materialları	27,118	29,495
Ehtiyat hissələr	1,650	1,335
Digər	4,932	4,029
Köhnəlmiş mal-materiallar üzrə ehtiyat	(4,566)	(4,179)
	29,134	30,680

2021-ci ildə satışın maya dəyəri kimi tanınmış elektrik materialları, ehtiyat hissələr və digər mal-materialın qiyməti 32,274 min manat (2020: 18,854 min manat) təşkil etmişdir.

İl ərzində köhnəlmiş mal-materiallar üzrə ehtiyatda dəyişikliklər aşağıdakı kimi olmuşdur:

'000 AZN	2021	2020
1 yanvar	4,179	3,388
Cari ildə köhnəlmiş mal-material ehtiyatı	883	1,597
Köhnəlmiş mal-materialların istifadəsindən ehtiyatın bərpası	(496)	(806)
31 dekabr	4,566	4,179

Cari il üzrə yaranmış köhnəlmə xərcləri və əvvəlki illərdə köhnəlmə üzrə ehtiyata silinmiş mal-material ehtiyatlarının bərpa olunmasından yaranan gəlir satışın maya dəyərində aid edilmişdir.

14. Ticari və sair debitor borcları

'000 AZN	31 dekabr 2021	31 dekabr 2020
Ticari debitor borcları	189,321	186,033
Sair debitor borcları	7,008	3,872
	196,329	189,905
Dəyərsizləşmə üzrə zərər ehtiyatı	(115,611)	(102,697)
Cəmi debitor borcları	80,718	87,208

Şirkətin maliyyə aktivləri və öhdəlikləri ilə bağlı kredit riski, valyuta riski, faiz dərəcəsi riski və həssaslıq təhlili 21-ci qeyddə açıqlanır.

15. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri

'000 AZN	31 dekabr 2021	31 dekabr 2020
Manatda olan bank qalıqları	130,246	19,258
Digər valyutalarda olan bank qalıqları	25	24
Cəmi pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	130,271	19,282

31 dekabr 2021-ci il tarixinə banklarda cari hesablara üç yerli bankda yerləşdirilmiş 130,232 min manat (2020: 19,219 min manat) məbləğində cari hesablar daxildir.

Şirkətin maliyyə aktivləri və öhdəlikləri ilə bağlı kredit riski, valyuta riski, faiz dərəcəsi riski və həssaslıq təhlili 21-ci qeyddə açıqlanır.

16. Sair aktivlər

'000 AZN	31 dekabr 2021	31 dekabr 2020
Məhdudiyət qoyulmuş pul vəsaitləri	1,126	31
Sair qabaqcadan ödənişlər	7,757	11,739
Cəmi sair aktivlər	8,883	11,770

Sair qabaqcadan ödənişlər il sonuna təhvil verilməmiş mal və xidmətlərin alışı ilə bağlı təchizatçılara edilmiş nağd pul ödənişlərini əhatə edir.

17. Kapital və ehtiyatlar

(a) Nizamnamə kapitalı və əlavə ödənilmiş kapital

31 dekabr 2021-ci tarixinə təsdiq edilmiş, buraxılmış və ödənilmiş nizamnamə kapitalı 839,352,671 (2020: 839,352,671) adi səhmdən ibarətdir. Adi səhmlərin sayı ötən il ilə müqayisədə dəyişməmişdir. Hər bir səhmin nominal dəyəri 2 manat təşkil edir

Əlavə ödənilmiş kapitala əsasən Dövlətdən alınmış, lakin müvafiq hesabat tarixinə nizamnamə kapitalı kimi qeydiyyatda alınmamış 163,284 min manat (2020: 37,128 min manat) məbləğində pul vəsaitləri daxildir.

Əlavə ödənilmiş kapital qoyuluşlarında hərəkətaşağıdakı kimidir:

'000 AZN	Əlavə ödənilmiş kapital
1 yanvar 2020	327,181
Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 1752 sayılı 30 dekabr 2019-cu il tarixli Sərəncamı əsasında Dövlətdən alınmış pul vəsaitləri	20,128
Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 1950 sayılı 19 mart 2020-ci il tarixli Sərəncamı əsasında Dövlətdən alınmış pul vəsaitləri	9,500
Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2200 sayılı 4 avqust 2020-ci il tarixli Sərəncamı əsasında Dövlətdən alınmış pul vəsaitləri	7,500
Maliyyə Nazirliyindən alınmış kreditlərin ədalətli dəyərində düzəliş, vergilər çıxılmaqla	819
31 dekabr 2020	365,128
Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 1241 sayılı 30 dekabr 2020-ci il tarixli Sərəncamı əsasında Dövlətdən alınmış pul vəsaitləri	100,000
Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2522 sayılı 26 fevral 2021-ci il tarixli Sərəncamı əsasında Dövlətdən alınmış pul vəsaitləri	38,784
Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2700 sayılı 22 iyun 2021-ci il tarixli Sərəncamı əsasında Dövlətdən alınmış pul vəsaitləri	24,500
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankının reyestri əsasında kreditlərin əlavə ödənilmiş kapital kimi tanınması	117,106
Maliyyə Nazirliyindən alınmış kreditlərin ədalətli dəyərində düzəliş, vergilər çıxılmaqla	883
31 dekabr 2021	646,401

18. Ticari və sair kreditor borcları

'000 AZN	31 dekabr 2021	31 dekabr 2020
Satın alınmış elektrik enerjisinə görə "Azərenerji" ASC-yə kreditor borcu	40,711	13,015
Maliyyə Nazirliyinə kreditor borcu	22,467	7,616
Tikinti işlərinə görə podratçılara kreditor borcu	14,830	8,578
Digər tərəflərdən alınmış elektrik enerjisinə görə kreditor borcları	7,670	6,577
İşçilərə kreditor borcu	6,758	7,816
Alınmış mal-material üzrə kreditor borcu	3,920	12,348
Alınmış qurğu və avadanlıq üzrə kreditor borcu	1,058	-
Digər kreditor borcları	5,287	5,384
Cəmi ticari və sair kreditor borcları	102,701	61,334

Şirkət Asiya İnkişaf Bankından dövlət zəmanəti ilə cəlb edilmiş kreditin faiz borcunun ödənilməsi üçün Maliyyə Nazirliyinin idarəçiliyində olan Dövlət borcu və zəmanəti üçün öhdəliklərin Təminat Fondundan 2021-ci ildə 22,467 min manat vəsait cəlb etmişdir (2020: 7,616 min manat). Alınmış vəsaitin kredit borcu kimi rəsmiləşdirilməsi 31 dekabr 2021-ci il tarixinə başa çatdırılmamışdır və Maliyyə Nazirliyinə kreditor borcu olaraq hesabatda təqdim olunur.

2020-ci ildə Maliyyə Nazirliyindən alınan 7,616 min manat vəsaitin rəsmiləşdirilməsi 2021-ci ildə başa çatmışdır, müvafiq olaraq bu vəsait ədalətli dəyərlə kredit və borc öhdəliklərinə köçürülmüşdür, qeyd 19-a bax.

Şirkətin ticari və sair kreditor borcları ilə bağlı valyuta riski, likvidlik riski və həssaslıq təhlili 21-ci qeyddə açıqlanır.

19. Kredit və borc öhdəlikləri

Bu qeyddə Şirkətin amortizasiya olunmuş dəyərində ölçülən faiz hesablanan kreditləri və borc öhdəliklərinin müqavilə şərtləri barədə məlumat təqdim olunur. Şirkətin faiz dərəcəsi, xarici valyuta və likvidlik risklərinə məruz qalması 21-ci qeyddə açıqlanır.

'000 AZN	31 dekabr 2021	31 dekabr 2020
Uzunmüddətli öhdəliklər		
Dövlətdən alınmış borc vəsaiti	25,832	66,911
Xarici kredit təşkilatlarına olan borc öhdəlikləri	368,856	-
	394,688	66,911
Cari öhdəliklər		
Xarici kredit təşkilatlarına olan borc öhdəlikləri	37,132	425,346
Dövlətdən alınmış borc vəsaiti	25,616	91,749
Bank overdraftı	2,134	3,213
	64,882	520,308

19. Kredit və borc öhdəlikləri, davamı

(a) Borcların ödənilməsi müddəti və cədvəli

'000 AZN	Valyuta	Nominal faiz dərəcəsi	Ödəniş ili	31 dekabr 2021		31 dekabr 2020	
				Nominal dəyəri	Balans dəyəri	Nominal dəyəri	Balans dəyəri
Xarici kredit təşkilatlarına olan borc öhdəlikləri	USD	0.5%+6mLIBOR	2041	405,615	405,988	424,950	425,346
Dövlətdən alınmış borc vəsaiti	AZN/USD	0.0%-0.5%	2017-2027	55,053	51,448	192,437	158,660
Bank overdraftı	AZN/EUR	2%-9%	2021	2,122	2,134	3,210	3,213
Cəmi kredit və borc öhdəlikləri				462,790	459,570	620,597	587,219

31 dekabr 2021-ci il tarixinə Şirkət Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyindən 38,561 min manat (2020: 153,198 min manat) və 12,888 min AZN (2020: 5,461 min AZN) məbləğində müvafiq olaraq AZN və USD-də ifadə olunmuş, 0.0%-0.5% faiz dərəcəsi ilə (2020: 0.0%-0.5%) üç (2020: dörd) aşağı faizli kredit götürmüşdür. Bu kreditlərin müqavilə üzrə ödəniş tarixi 15 noyabr 2024-cü il, 15 noyabr 2025-ci il və 15 dekabr 2027-ci ildir (2020: 15 noyabr 2024-cü il, 15 dekabr 2027-ci il, 30 mart 2027-ci il və tələb əsasında). Kredit müqaviləsi tarixinə Şirkət 2018, 2020 və 2021-ci illərdə, vergilər çıxılmaqla, müvafiq olaraq 8,640 min manat, 819 min manat və 883 min manat məbləğində ədalətli dəyərə düzəlişi səhmdarın birbaşa kapitala qoyuluşu kimi tanımışdır. Ədalətli dəyər 2018, 2020 və 2021-ci illərdə müvafiq olaraq vergidən əvvəlki 6.62%, 6.05% və 5.48% bazar faizi dərəcəsinə hesablanmışdır.

2021-ci ildə Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi Şirkətin nominal dəyəri 90,000 min AZN və 55,000 AZN olan iki kreditini bağışlamış və bu vəsaitləri Şirkətin kapitalına yönəltmişdir. Bu kreditlər Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankının təsdiqlədiyi reyestr əsasında əlavə ödənilmiş kapital kimi tanınmışdır. Şirkət Vergi reyestrində gözlənilən təsdiqlənmədən sonra qeyd olunan məbləğləri nizamnamə kapitalında tanıyacaqdır. Şirkətin səhmdarla əməliyyatları Qeyd 17-də açıqlanır.

Asiya İnkişaf Bankından alınmış uzunmüddətli kredit

22 iyul 2016-cı il tarixində Şirkət "Elektrik Enerjisinin Paylanması İnkışafına dair İnvestisiya Proqramı" üçün Asiya İnkişaf Bankı ("AİB") ilə 0.5% dərəcə + 6m LIBOR dərəcəsi ilə, 250,000 USD limitində, ödəniş tarixi 15 may 2041-ci il olan kredit müqaviləsi imzalamışdır. Azərbaycan Respublikasının Hökuməti bu kredit müqaviləsi üçün Zəmanətçi tərəf qismində çıxış etmişdir. Layihə 31 dekabr 2019-cu il tarixinə yekunlaşdırılmış və təqdim olunan kredit limitindən 30 min ABŞ dolları istifadə edilməmişdir.

(b) Kredit öhdəlikləri

AİB ilə imzalanmış kredit müqaviləsinin şərtlərinə əsasən, Şirkət müəyyən borc öhdəliklərinə əməl etməlidir. Şirkət öhdəliklərə əməl etmədikdə, bank öz seçiminə əsasən, Şirkətə və Zəmanətçiyə bildiriş təqdim etməklə, kredit üzrə bütün əsas məbləğlərin və hesablanmış faizlərin (kredit müqaviləsi əsasında hesablanmış və ya ödənilməli olan digər məbləğlərlə birlikdə) dərhal ödənilməsinə tələb edə bilər.

31 dekabr 2021-ci il tarixinə Şirkət AİB ilə imzalanmış kredit müqaviləsi üzrə aşağıdakı borc öhdəliklərinə əməl etmişdir:

19. Kredit və borc öhdəlikləri, davamı**(b) Kredit öhdəlikləri**

- Kredit müqaviləsində təsbit edildiyi kimi, Şirkətin MHBS-ə uyğun hazırlanaraq auditi aparılmış illik maliyyə hesabatlarına əsasən cari maliyyə ili üzrə borcu həmin dövr üzrə onun kapitalının üç misindən çox deyil (2021 və 2020-ci il üzrə faktiki nəticələr müvafiq olaraq 0.20 və 0.04-dür);
- Şirkət MHBS-ə uyğun hazırlanaraq auditi aparılmış illik maliyyə hesabatlarına əsasən, öz cari likvidlik əmsalının 31 dekabr 2021-ci il tarixində tamamlanan maliyyə ili üzrə minimum 1.00 olmasını təmin etməlidir (2021 və 2020-ci il üzrə faktiki nəticələr müvafiq olaraq 1.04 və 0.25-dir).
- Şirkətin MHBS-ə uyğun hazırlanaraq auditi aparılmış illik maliyyə hesabatlarına əsasən cari maliyyə ili üzrə sərbəst pul axınları həmin dövr üzrə onun bütün borcları üzrə borc xidməti tələblərinin minimum 1.2 mislinə bərabər olmalıdır (2021 və 2020-ci il üzrə faktiki nəticələr müvafiq olaraq 5.07 və 4.86 mislidir).

(c) Öhdəliklərdə dəyişikliklərin maliyyə fəaliyyətindən yaranan pul vəsaitlərinin hərəkəti ilə üzləşdirilməsi

'000 AZN	Kredit və borc öhdəlikləri
1 yanvar 2020-ci il tarixinə qalıq	574,054
Maliyyələşdirmə fəaliyyəti nəticəsində dəyişiklik	
Kredit və borc öhdəlikləri üzrə daxilolmalar	17,564
Borc öhdəliklərinin ödənilməsi	(15,766)
Maliyyələşdirmə fəaliyyəti nəticəsində cəmi dəyişiklik	1,798
Digər dəyişikliklər	
<i>Öhdəliklərlə bağlı dəyişikliklər</i>	
Kreditor borclarından ötürülmüş qalıqın ədalətli dəyəri	5,461
Faiz xərci	13,682
Ödənilmiş faiz	(7,776)
Cəmi öhdəliklərlə bağlı digər dəyişikliklər	11,367
31 dekabr 2020-ci il tarixinə qalıq	587,219
Maliyyələşdirmə fəaliyyəti nəticəsində dəyişiklik	
Kredit və borc öhdəlikləri üzrə daxilolmalar	22,103
Borc öhdəliklərinin ödənilməsi	(23,190)
Maliyyələşdirmə fəaliyyəti nəticəsində cəmi dəyişiklik	(1,087)
Digər dəyişikliklər	
<i>Öhdəliklərlə bağlı dəyişikliklər</i>	
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankının reyestri əsasında əlavə ödənilmiş kapitala ötürülmüş	(120,322)
Sair kreditor borclarına ötürülmüş	(22,467)
Kreditor borclarından ötürülmüş qalıqın ədalətli dəyəri	6,495
Faiz xərci	10,094
Ödənilmiş faiz	(361)
Cəmi öhdəliklərlə bağlı digər dəyişikliklər	(126,561)
31 dekabr 2021-ci il tarixinə qalıq	459,571

20. Alınmış avanslar

Alınmış avanslar müştərilərdən alınmış ödənişlərindən ibarətdir. 2021 və 2020-ci illərdə Şirkət fiziki şəxslərdən və fərdi sahibkarlardan ibarət olan müəyyən regional müştərilərdən pul vəsaiti toplamışdır. Bu haqlar qismən 10 aprel 2015-ci il tarixindən əvvəl, yəni bu regional abunəçilərə elektrik enerjisinin paylanması və ötürülməsi Regional Elektrik Şəbəkələri tərəfindən həyata keçirildiyi dövrdə, satılmış elektrik enerjisi üzrə hesablaşmalara aiddir. 2021-ci ilin sonunadək bu regional abunəçilərin Şirkətin göstərdiyi xidmətlərin dəyərindən artıq məbləğdə əldə etdiyi 34,717 min manat məbləğində ödənişlər 31 dekabr 2021-ci il tarixinə alınmış avanslar balansına daxil edilir (31 dekabr 2020: 32,363 min manat).

21. Ədalətli dəyər və risklərin idarə edilməsi

(a) Uçot təsnifatı və ədalətli dəyərlər

Digər maliyyə aktivləri və öhdəliklərinin ədalətli dəyəri hesabat tarixinə bazar faiz dərəcəsinə diskontlaşdırılmış gələcək pul vəsaiti axınlarının cari dəyərində hesablanır. Ədalətli dəyərində ölçülməyən maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəliklərinin balans dəyəri ədalətli dəyərin kifayət qədər dəqiq uyğunlaşdırılmış göstəricisidir.

(b) Maliyyə risklərinin idarə edilməsi

Şirkət maliyyə alətlərindən istifadəyə görə aşağıdakı risklərlə üzləşir:

- kredit riski (bax 21(b)(ii));
- likvidlik riski (bax 21(b)(iii));
- bazar riski (bax 21(b)(iv)).

Bu qeyddə Şirkətin yuxarıda sadalanan risklərin hər birinə məruz qalması, onların necə ölçülməsi və idarə olunması haqda şirkətin hədəfləri, siyasəti və prosesləri, o cümlədən kapitalın idarə olunması barədə məlumat verilir. Əlavə kəmiyyət açıqlamaları bu maliyyə hesabatında öz əksini tapır.

(i) Risklərin idarə edilməsinin əsasları

Rəhbərlik Şirkətin risklərin idarə edilməsi sisteminin təşkilinə və ona nəzarətə görə ümumi məsuliyyət daşıyır.

Şirkətin risklərin idarə edilməsi siyasəti risklərin müəyyən olunması, analiz olunması, müvafiq limitlərin və nəzarət mexanizmlərinin qurulması üçün yaradılmışdır.

Risklərin idarə edilməsi siyasəti və sistemləri bazar şəraitindəki və Şirkətin fəaliyyətindəki dəyişikliyi əks etdirmək üçün müntəzəm olaraq nəzərdən keçirilir. Şirkət təlimlər, idarəetmə standartları və prosedurları vasitəsi ilə intizamlı və konstruktiv nəzarət mühiti yaradır ki, bu da bütün işçilərin öz vəzifə və öhdəliklərini başa düşməsinə şərait yaradır.

(ii) Kredit riski

Kredit riski müştəri və ya maliyyə aləti üzrə tərəf müqabili müqavilə üzrə öhdəliklərini yerinə yetirmədiyi təqdirdə Şirkətin maliyyə zərərinə uğraması riskidir və əsasən müştərilərin Şirkətə olan borclarından yaranır.

Maliyyə aktivlərinin balans dəyəri maksimal kredit riskini əks etdirir.

21. Ədalətli dəyər və risklərin idarə edilməsi, davamı

(b) Maliyyə risklərinin idarə edilməsi, davamı

(ii) Kredit riski, davamı

Debitor borcları

Şirkətin kredit riskinə məruz qalması başlıca olaraq hər müştərinin fərdi xüsusiyyətləri ilə şərtlənir. Lakin rəhbərlik müştəri bazasının kredit riskinə təsir göstərə biləcək amilləri də nəzərə alır.

Gözlənilən kredit zərərlərinin qiymətləndirilməsi

Şirkət zərər riskini müəyyən edə bilən məlumata əsaslanaraq və kredit sahəsində təcrübəsindən çıxış edərək hər riski kredit riski dərəcəsinə uyğun təsnif edir. Kredit riski dərəcələri defolt riskinin göstəriciləri olan keyfiyyət və kəmiyyət amillərinə əsasən müəyyən edilir.

Riskə məruz qalan məbləğ və gözlənilən kredit riski (ECL) dərəcələri son iki il ərzində faktiki kredit zərərləri təcrübəsinə əsasən hesablanır.

Şirkət çoxlu sayda kiçik balanslardan təşkil olunmuş əhali və qeyri-əhali müştərilərlə olan debitor borclarının gözlənilən kredit zərərlərini ölçmək üçün ehtiyat matrisindən istifadə edir. Zərər dərəcəsi borcun gecikmədən silinməyə doğru ardıcıl mərhələlərdən keçməsi ehtimalına əsaslanan “gecikmə dərəcəsi” üsuluna (“roll rate”) əsasən hesablanır. Gecikmə dərəcəsi müxtəlif kredit riski xüsusiyyətlərinə malik əhali və qeyri-əhali segmentləri üzrə riskə məruz qalan məbləğlər üçün ayrı-ayrı hesablanır.

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2021-ci il tarixinə əhali və qeyri-əhali müştərilərinin ticari debitor borcları üzrə kredit riskinə məruz qalan məbləğ və gözlənilən kredit zərəri haqqında məlumat təqdim olunmuşdur.

21. Ədalətli dəyər və risklərin idarə edilməsi, davamı**(b) Maliyyə risklərinin idarə edilməsi, davamı****(ii) Kredit riski, davamı**

31 dekabr 2021 '000 AZN	Hesablanmış dəyərsizləşmə ehtimalı faizi	Ümumi balans dəyəri	Dəyərsizləşmə üzrə zərər ehtiyatı	Dəyərsizləşmiş
Əhali				
0–30 gün gecikdirilmiş	4.26%	35,667	1,518	No
31–90 gün gecikdirilmiş	37.09%	14,845	5,507	No
91–180 gün gecikdirilmiş	82.46%	5,999	4,947	Yes
181–360 gün gecikdirilmiş	100.00%	7,329	7,329	Yes
1 ildən çox gecikdirilmiş	100.00%	54,195	54,195	Yes
Qeyri-əhali				
0–30 gün gecikdirilmiş	4.75%	28,903	1,374	No
31–90 gün gecikdirilmiş	26.97%	9,502	2,563	No
91–180 gün gecikdirilmiş	66.18%	5,058	3,347	Yes
181–360 gün gecikdirilmiş	100.00%	4,534	4,534	Yes
1 ildən çox gecikdirilmiş	100.00%	30,297	30,297	Yes
		196,329	115,611	

31 dekabr 2020 '000 AZN	Hesablanmış dəyərsizləşmə ehtimalı faizi	Ümumi balans dəyəri	Dəyərsizləşmə üzrə zərər ehtiyatı	Dəyərsizləşmiş
Əhali				
0–30 gün gecikdirilmiş	16.14%	41,909	6,763	No
31–90 gün gecikdirilmiş	75.60%	7,386	5,584	No
91–180 gün gecikdirilmiş	98.27%	6,773	6,656	Yes
181–360 gün gecikdirilmiş	98.28%	8,538	8,391	Yes
1 ildən çox gecikdirilmiş	100.00%	28,400	28,400	Yes
Qeyri-əhali				
0–30 gün gecikdirilmiş	16.21%	44,095	7,149	No
31–90 gün gecikdirilmiş	41.91%	15,024	6,296	No
91–180 gün gecikdirilmiş	70.35%	8,718	6,133	Yes
181–360 gün gecikdirilmiş	78.68%	8,146	6,409	Yes
1 ildən çox gecikdirilmiş	100.00%	20,916	20,916	Yes
		189,905	102,697	

Zərər dərəcələri son iki il ərzində kredit üzrə faktiki zərər təcrübəsinə əsaslanır.

21. Ədalətli dəyər və risklərin idarə edilməsi, davamı

(b) *Maliyyə risklərinin idarə edilməsi, davamı*

(ii) *Kredit riski, davamı*

Ticari debitor borcları ilə əlaqədar dəyərsizləşmə üzrə zərər ehtiyatında dəyişikliklər

İl ərzində ticari debitor borcları ilə əlaqədar dəyərsizləşmə üzrə zərər ehtiyatında dəyişikliklər aşağıdakı kimi olmuşdur.

'000 AZN	2021	2020
1 yanvar tarixinə qalıq	102,697	83,135
Dəyərsizləşmə zərəri	12,914	19,562
31 dekabr tarixinə qalıq	115,611	102,697

Ticari debitor borcların ümumi balans dəyərində baş vermiş aşağıda göstərilmiş əhəmiyyətli dəyişikliklər 2021-ci il üzrə dəyərsizləşmə üzrə zərər ehtiyatında dəyişikliklərə səbəb olmuşdur:

- kredit üzrə dəyərsizləşmiş qalıqların artması 2021-ci ildə dəyərsizləşmə üzrə ehtiyatın artması ilə nəticələnmişdir.

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri

31 dekabr 2021-ci il tarixinə Şirkət 130,271 manat məbləğində pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinə sahib olmuşdur (2020: 19,282 manat). Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri reytingsiz və "Moody" reytinginə əsasən reytingi B1-dən B3-dək olan banklarda saxlanılır

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin dəyərsizləşməsi 12 aylıq gözlənilən zərər əsasında ölçülmüşdür. Şirkət tərəf müqabillərinin xarici kredit reytinginə əsaslanaraq pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin kredit riskinin aşağı olduğu qənaətinə gətirilmişdir.

Şirkət ümumi məbləği əhəmiyyətsiz olduğuna görə pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri üzrə dəyərsizləşmə üzrə zərər ehtiyatı tanınmamışdır.

(iii) *Likvidlik riski*

Likvidlik riski Şirkətin nağd vəsaitlər və ya digər maliyyə aktivləri ilə ödənilən maliyyə öhdəliklərini ödəyə bilməməsi riskidir. Şirkət likvidliyin idarə olunmasında normal və stressli şəraitdə heç bir arzuolunmaz zərərlərlə üzləşmədən və ya şirkətin nüfuzuna xələl gətirmədən öz öhdəliklərini vaxtında ödəmək üçün kifayət qədər likvid aktivlərə sahib olmaq siyasəti yürüdür.

Likvidlik riskinə məruzqalma

Aşağıda hesabat tarixinə maliyyə öhdəliklərinin qalan ödəniş müddətləri təqdim olunur. Məbləğlər ümumi və diskontlaşdırılmamışdır və qarşılıqlı əvəzləşdirmə sövdələşməsinin təsiri çıxılmaqla gözlənilən faiz ödənişlərini ehtiva edir.

21. Ədalətli dəyər və risklərin idarə edilməsi, davamı**(b) Maliyyə risklərinin idarə edilməsi, davamı****(iii) Likvidlik riski, davamı**

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2021-ci il tarixinə faiz ödənişləri daxil olmaqla maliyyə öhdəliklərinin müqavilə üzrə müddətləri təqdim olunur:

31 dekabr 2021	Müqavilə üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti					
	Balans dəyəri	Cəmi	Tələb əsasında və			1 ildən çox
3 aydan az			3-6 ay	6-12 ay		
'000 AZN						
Qeyri-törəmə maliyyə öhdəlikləri						
Ticari və sair kreditor borcları	102,701	102,701	102,701	-	-	-
Kredit və borc öhdəlikləri	459,570	479,644	20,512	23,529	23,096	412,507
	562,271	582,345	123,213	23,529	23,096	412,507

31 dekabr 2020	Müqavilə üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti					
	Balans dəyəri	Cəmi	Tələb əsasında və			1 ildən çox
3 aydan az			3-6 ay	6-12 ay		
'000 AZN						
Qeyri-törəmə maliyyə öhdəlikləri						
Ticari və sair kreditor borcları	61,334	61,334	61,334	-	-	-
Kredit və borc öhdəlikləri	587,219	650,532	497,443	4,275	4,600	144,214
	648,553	711,866	558,777	4,275	4,600	144,214

(iv) Bazar riski

Bazar riski dedikdə bazar qiymətlərində baş verən dəyişikliklərin, o cümlədən xarici valyuta məzənnələrinin, faiz dərəcələrinin və səhm qiymətlərinin dəyişməsinin Şirkətin gəlirlərinə və ya sahib olduğu maliyyə alətlərinin dəyərinə təsiri başa düşülür. Bazar riskləri hədəfi gəliri optimallaşdıran zaman qəbul olunan parametrlər çərçivəsində bazar riskini idarə etmək və nəzarətdə saxlamaqdan ibarətdir.

Şirkət bazar risklərini idarə etmək üçün maliyyə öhdəlikləri ilə üzləşir. Bütün bu cür əməliyyatlar rəhbərliyin təlimatları əsasında icra olunur. Şirkət mənfəət və ya zərərdə dəyişkənliyi idarə etmək üçün hedc uçotunu tətbiq etmir.

Valyuta riski

Şirkət, əsasən, Azərbaycan Manatı (AZN) olan öz müvafiq əməliyyat valyutasından başqa digər valyutalarla ifadə olunan alış prosesi üzrə valyuta riskinə məruz qalır. Bu əməliyyatların aparıldığı əsas valyutalar ABŞ dolları və Avrodur.

Xarici valyutalarda ifadə olunmuş sair pul aktivləri və öhdəlikləri ilə münasibətdə Şirkətin siyasəti, qısamüddətli natarazlığı aradan qaldırmaq zəruri olduqda, xarici valyutaları almaq və ya satmaqla riskə məruz qalan xalis məbləği münasib səviyyədə saxlamaqdan ibarətdir.

21. Ədalətli dəyər və risklərin idarə edilməsi, davamı

(b) *Maliyyə risklərinin idarə edilməsi, davamı*

(iv) *Bazar riski, davamı*

Valyuta riskinə məruzqalma

Şirkətin xarici valyuta riskinə məruz qalması nominal dəyərlərə əsasən aşağıdakı kimi göstərilmişdir:

'000 AZN	ABŞ dolları ilə	Avro ilə olan	ABŞ dolları ilə	Avro ilə olan
	olan aktivlər	aktivlər	olan aktivlər	aktivlər
	2021	2021	2020	2020
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	11	13	18	5
Ticari və sair kreditör borcları	(22,467)	-	(7,616)	-
Kredit və borc öhdəlikləri	(418,882)	-	(431,083)	-
Riskə məruz qalan xalis məbləğ	(441,338)	13	(438,681)	5

İl ərzində aşağıdakı əhəmiyyətli mübadilə məzənnələri tətbiq olunmuşdur:

AZN ilə	Orta məzənnə		Hesabat tarixinə olan məzənnə	
	2021	2020	2021	2020
USD 1	1.7000	1.7000	1.7000	1.7000
EUR 1	2.0099	1.9448	1.9265	2.0890

Həssaslıq təhlili

31 dekabr tarixinə manatın digər valyutalara qarşı mümkün möhkəmlənməsi (zəifləməsi) xarici valyutada təqdim olunmuş maliyyə alətlərinin ölçülməsinə və vergidən əvvəlki mənfəətə və ya zərərə aşağıda göstərilən məbləğlər həcmində təsir edə bilərdi. Təhlildə bütün digər parametrlərin, xüsusilə də faiz dərəcələrinin dəyişməz qalması fərz olunur və ehtimal edilən satışlar və alışlar istisna olunur.

'000 AZN	Möhkəmlənmə	Zəifləmə
31 dekabr 2021		
USD (20% dəyişmə)	70,614	(70,614)
31 dekabr 2020		
USD (20% dəyişmə)	70,189	(70,189)

Faiz dərəcəsi riski

Şirkət hər hansı sabit dərəcəli maliyyə alətlərini mənfəət və ya zərərdə əks olunan ədalətli dəyərində hesablamır. Bu səbəbdən, hesabat tarixinə faiz dərəcələrində dəyişiklik mənfəət və ya zərərə və ya kapitalla heç bir təsir etməyəcək.

Digər bazar qiyməti riski

Hökumət Şirkətin elektrik enerjisinin alış və satış əməliyyatlarına birbaşa təsir göstərir. Elektrik enerjisinin tarifləri Azərbaycan Respublikasının Tarif Şurası tərəfindən təyin edilir.

22. Şərti öhdəliklər

(a) Sığorta

Azərbaycan Respublikasında sığorta sahəsi inkişaf mərhələsindədir. Belə ki, sığortalamanın dünyanın digər ölkələrində qəbul edilmiş bir çox formaları Azərbaycanda hələ mövcud deyil. Şirkətin öz əsas vəsaitlərinin biznes fəaliyyətinin dayandırılması və ya Şirkətə məxsus olan ərazilərdə və ya onun əməliyyatları ilə əlaqədə baş vermiş hadisələr nəticəsində əmlak və ya ətraf mühitə zərərin vurulması ilə əlaqədar olaraq yaranan üçüncü tərəf məsuliyyətinə dair tam sığorta təminatı yoxdur. Şirkət adekvat sığorta təminatını əldə etməyə qədər müəyyən aktivlərin itirilməsinin və ya məhv olmasının şirkətin fəaliyyətinə və maliyyə vəziyyətinə ciddi mənfi zərbə vuracağı riski mövcuddur.

(b) Məhkəmə iddiaları

Şirkət maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli təsir edə bilən heç bir məhkəmə iddiasında iştirak etməmişdir.

(c) Azərbaycanda vergi təəhhüdləri

Azərbaycan Respublikasının vergiqoyma sistemi nisbətən təzə olduğuna görə bir çox hallarda aydın olmayan, ziddiyyətli və müxtəlif vergi orqanları tərəfindən fərqli qaydada təfsir edilən qanunvericilikdə tez-tez dəyişikliklərlə, rəsmi göstərişlərlə və məhkəmə qərarları ilə səciyyələnir. Vergilər ciddi cərimə təyin etmək səlahiyyətinə malik olan hakimiyət orqanlarının müxtəlif səviyyələrində yoxlanılır və tədqiq olunur. Vergi ili adətən vergi orqanları tərəfindən üç təqvim ili ərzində yoxlanıla bilər, lakin müəyyən hallarda, vergi ili daha uzun müddət ərzində yoxlama üçün açıq qala bilər.

Belə şərait Azərbaycanda, digər ölkələr ilə müqayisədə daha ciddi olan vergi risklərinin yaranmasında səbəb ola bilər. Rəhbərlik hesab edir ki, qüvvədə olan vergi qanunvericiliyinin, rəsmi göstərişlərin və məhkəmə qərarlarının təfsirlərinə əsasən vergi öhdəlikləri ilə əlaqədar adekvat tədbirləri görmüşdür. Lakin müvafiq səlahiyyətli orqanların təfsirləri Şirkətin təfsirlərindən fərqli ola bilər və vergi orqanları öz təfsirlərinin tətbiq edilməsinə nail olduqları halda, maliyyə hesabatlarına təsiri əhəmiyyətli ola bilər.

23. Əlaqəli tərəflər

(a) Ana şirkət və əsas nəzarətədiçi tərəf

Şirkət dövlətə məxsus müəssisədir və əsas nəzarətədiçi tərəfi Hökumətdir. Hökumətin mülkiyyətində və nəzarəti altında olan digər müəssisələr əlaqəli tərəflər hesab olunur. Şirkətin fəaliyyəti əhəmiyyətli dərəcədə dövlətin siyasət və qərarlarının təsirinə məruz qalır. Bundan əlavə, Şirkətin əsas elektrik enerjisi təchizatçısı dövlətin mülkiyyətində olan "AzərEnerji" ASC-dir.

(b) Əsas rəhbərliklə əməliyyatlar

(i) Əsas rəhbərliyin əmək haqları

Rəhbərlik il ərzində aşağıda göstərilən və işçi heyəti xərclərinə daxil edilən əmək haqlarını almışdır (bax: 8-ci qeyd):

'000 AZN	2021	2020
Əmək haqları və mükafatlar	92	69
Dövlət Sosial Müdafiə Fonduna ödəmələr	21	16
Cəmi qısamüddətli ödəmələr	113	85

23. Əlaqəli tərəflər, davamı

(c) Digər əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar

'000 AZN	Azərbaycan Respublikasının Hökuməti və dövlət mülkiyyətində və ya nəzarəti altında olan müəssisələr	
	2021	2020
Aktivlər		
Ticari və sair debitor borcları, ümumi	18,139	23,492
Çıxılsın: dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat	(7,729)	(11,543)
Ticari və sair debitor borcları, xalis	10,410	11,949
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	758	1,102
Sair aktivlər	220	602
Əvəzləşdirilə bilən ƏDV	23,462	21,524
Cəmi aktivlər	34,850	35,177
Öhdəliklər		
Kreditlərin cari hissəsi	25,616	66,911
Kreditlərin uzunmüddətli hissəsi	25,832	91,749
Ticari və sair kreditor borcları	71,007	28,508
ƏDV və digər vergi borcları	26,394	24,535
Abunəçilərdən alınmış avanslar	7,263	5,126
Cəmi öhdəliklər	156,112	216,829

(d) Fərdi əhəmiyyəti olmayıb, toplu əhəmiyyətli əməliyyatlar

'000 AZN	Azərbaycan Respublikasının Hökuməti və dövlət mülkiyyətində və ya nəzarəti altında olan müəssisələr	
	2021	2020
Gəlir və xərclər		
Gəlir	266,496	256,297
Satışın maya dəyəri	(975,552)	(889,913)
Satış və paylama xərcləri	(2,802)	(2,463)
Ümumi və inzibati xərclər	(1,830)	(2,575)
Maliyyə xərcləri	(6,617)	(6,787)

Şirkət 31 dekabr 2021-ci il tarixinə Azərbaycanın regionlarında dövlətlə əlaqəli şirkətlərə elektrik enerjisi satışından gəlirləri və onların ödənilməmiş xalis debitor borclarını açıqlamır, çünki bu əməliyyatlar fərdi əhəmiyyətə malik deyil.

24. Əsas uçot siyasətləri

Aşağıdakı uçot siyasətləri Şirkət tərəfindən hazırkı maliyyə hesabatlarında əks olunmuş bütün dövrlərə ardıcıl qaydada tətbiq olunur.

Əsas uçot siyasətlərinin təqdim olunduğu səhifələrin nömrələri aşağıda verilmişdir:

(a)	Gəlir	36
(b)	Maliyyə gəliri və maliyyə xərcləri	37
(c)	Xarici valyuta	37
(d)	İşçi heyəti üzrə xərclər	37
(e)	Mənfəət vergisi	38
(f)	Mal-material ehtiyatları	39
(g)	Əmlak, qurğu və avadanlıq	39
(h)	Qeyri-maddi aktivlər	40
(i)	Maliyyə alətləri	40
(j)	Nizamnamə kapitalı	43
(k)	Dəyərsizləşmə	43
(l)	Ehtiyatlar	45
(m)	İcarələr	45
(n)	Bərpa olunan ƏDV	46
(o)	ƏDV və digər ödəniləcək vergilər	46

(a) Gəlir

Şirkət elektrik enerjisi satışından, şəbəkə xətlərinə qoşulmadan və pulsuz əldə olunan aktivlərdən gəlir əldə edir.

Şirkət müştəri ilə müqavilələri iki tərəfə hüquq və öhdəliklər verən, müştərinin ödəniş müqabilində müəssisənin adi fəaliyyətinin məhsulu olan mal və xidmətləri əldə etmək üçün müəssisə ilə müqavilə bağlayan tərəf olduğu razılaşma kimi müəyyən edir. Müqavilə üzrə hüquq və öhdəliklər qanunla tənzimlənir. Şirkət müqavilələrinin əksəriyyəti yazılı şəkildə bağlanılır.

Gəlir müştəri ilə bağlanmış müqavilədə müəyyən edilən məbləğə əsasən qiymətləndirilir və üçüncü tərəflərin topladığı məbləğləri istisna edir. Şirkət gəliri yalnız məhsul və ya xidmət üzrə nəzarəti müştəriyə ötürdükdən sonra tanıyır.

Ödənilməli məbləğlər və əlaqəli xərclərin ödəniləcəyinə dair əhəmiyyətli qeyri-müəyyənlik olduğu təqdirdə gəlir tanınmır.

24. Əsas uçot siyasətləri, davamı

(b) Maliyyə gəliri və maliyyə xərcləri

Şirkətin maliyyə gəlirləri və xərclərinə daxildir:

- faiz xərcləri;
- maliyyə aktivləri və öhdəlikləri üzrə xarici valyuta mübadiləsindən gəlir və ya zərər.

Faiz xərcləri effektiv faiz metodu əsasında tanınır.

“Effektiv faiz dərəcəsi” maliyyə alətinin gözlənilən fəaliyyət müddəti boyu proqnoz edilən gələcək pul ödəmələri və ya daxilolmaları:

- maliyyə alətinin ümumi balans dəyərində; və ya
- maliyyə öhdəliyinin amortizasiya edilmiş dəyərində diskontlaşdırılan dərəcədir.

Faiz gəliri və ya xərcini hesablayarkən effektiv faiz dərəcəsi aktivin (aktiv kredit üzrə dəyərsizləşmiş olmadıqda) ümumi balans dəyərində və ya öhdəliyin amortizasiya edilmiş dəyərində tətbiq edilir. Bununla belə, aktiv ilkin tanınmadan sonra kredit üzrə dəyərsizləşdikdə faiz gəliri effektiv faiz dərəcəsinə aktivin amortizasiya edilmiş dəyərində tətbiq etməklə hesablanır. Aktivin kredit üzrə dəyərsizləşməsi aradan qalxdıqda faiz gəliri yenə ümumi balans dəyəri əsasında hesablanır.

(c) Xarici valyuta

(i) Xarici valyuta əməliyyatları

Xarici valyutalarda aparılan əməliyyatlar həyata keçirildiyi tarixlərdə olan məzənnələrlə Şirkətin müvafiq əməliyyat valyutalarına çevrilir.

Hesabat tarixinə xarici valyutalarda ifadə olunmuş maliyyə aktivləri və öhdəlikləri həmin tarixdə olan məzənnə ilə əməliyyat valyutasına çevrilir. Maliyyə maddələri üzrə xarici valyuta gəliri və ya zərəri, dövr ərzində effektiv faiz və ödənişlər nəzərə alınmaqla, dövrün əvvəlində əməliyyat valyutasında amortizasiya olunmuş dəyər ilə hesabat dövrünün sonundakı məzənnə əsasında çevrilmiş xarici valyutada amortizasiya olunmuş dəyər arasında olan fərkdir.

İlkin dəyər əsasında qiymətləndirilən xarici valyutada olan qeyri-maliyyə bəndləri konvertasiya tarixinə olan mübadilə məzənnəsi əsasında çevrilir.

Konvertasiya zamanı yaranan xarici valyuta fərqləri mənfəətə və ya zərəərə aid edilir.

(d) İşçi heyəti üzrə xərclər

(i) İşçilərin qısamüddətli gəlirləri

Qısamüddətli işçi gəlirləri Şirkət tərəfindən diskontlaşdırılmayan qaydada ölçülür və həmin xidmətlər göstərildiyi təqdirdə xərcə silinir. Əgər Şirkət işçinin göstərdiyi keçmiş xidmətlərinin müqabilində qısamüddətli nağd pul bonuslarını ödəməyə görə cari hüquqi və ya konstruktiv öhdəliyə malikdirsə və öhdəlik etibarlı şəkildə qiymətləndirilə bilərsə, ödənilməsi gözlənilən qısamüddətli nağd pul bonusu üzrə öhdəlik tanınır.

(ii) Müəyyənləşdirilmiş müavinət planları

Müəyyənləşdirilmiş müavinət planı hüquqi şəxsin ayrıca şəxsə sabit yardımlar ödədiyi və əlavə məbləğləri ödəmək üçün hüquqi və konstruktiv öhdəliklərə malik olmayacağı təqaüd ödənişi planıdır.

24. Əsas uçot siyasətləri, davamı**(d) İşçi heyəti üzrə xərclər, davamı****(ii) Müəyyənləşdirilmiş müavinət planları, davamı**

Müəyyənləşdirilmiş müavinət planlarına uyğun, o cümlədən Azərbaycan Dövlət Sosial Müdafiə Fondu qarşısında öhdəliklər xidmətlərin işçilər tərəfindən icra olunduğu dövrlərdə mənfəət və ya zərərdə işçi mükafatlandırılması xərci kimi tanınır.

(e) Mənfəət vergisi

Mənfəət vergisinə cari vergi və təxirə salınmış vergi daxildir. Cari və təxirə salınmış vergilər, birbaşa kapitalda tanınan bəndlərə aid olduğu hallar istisna olmaqla, mənfəət və zərərdə tanınır.

(i) Cari vergi

Cari vergi hesabat tarixində müəyyənləşdirilmiş və ya mahiyyət etibarını ilə müəyyənləşdirilmiş vergi dərəcəsi tətbiq olunmaqla və ötən illərə nəzərən vergi borclarına düzəlişlər edilərək il ərzində vergiyə cəlb olunan gəlir və ya zərər üzrə gözlənilən vergi borcları və ödənilməli olan vergilərdir. Dividendlərin elan olunmasından yaranan hər hansı vergi öhdəliyi də cari vergi borclarına daxildir.

(ii) Təxirə salınmış vergi

Təxirə salınmış vergi maliyyə hesabatlılığı məqsədləri üçün istifadə olunan aktivlərin və öhdəliklərin balans dəyərləri ilə vergiqoyma məqsədləri üçün istifadə olunan məbləğlər arasında olan müvəqqəti fərqlər üzrə tanınır. Təxirə salınmış vergi aktivini yalnız o zaman uçota alınır ki, istifadə edilməmiş vergi itkilərinin, istifadə edilməmiş vergi güzəştlərinin, müvəqqəti fərqlərin əvəzini ödəyə biləcək vergilərə cəlb edilən gələcək gəlirlərin mövcud olacağı ehtimal olunsun. Gələcəkdə vergi tutula bilən mənfəət müvafiq vergi tutulan müvəqqəti fərqlərin bərpası əsasında müəyyən edilir. Vergi tutulan müvəqqəti fərqlərin məbləği təxirə salınmış vergi aktivini tam tanımaq üçün kifayət deyilsə, cari müvəqqəti fərqlər üzrə düzəliş edilmiş gələcəkdə vergi tutula bilən mənfəət nəzərə alınır. Təxirə salınmış vergi aktivləri hər hesabat tarixində nəzərdən keçirilir və gələcək vergi ehtiyatları yaranmadığı təqdirdə müəyyən miqdarda azaldılır; gələcəkdə vergi tutulan mənfəətlər artıqda, bu azaldılmalar geri qaytarılır.

Tanınmamış təxirə salınmış vergi aktivləri hər hesabat tarixində təkrar qiymətləndirilir və o zaman uçota alınır ki, onların əvəzini ödəyə biləcək vergilərə cəlb edilən gələcək gəlirlərin mövcud olacağı ehtimal olunsun.

Təxirə salınmış vergilər, hesabat tarixinə qüvvədə olan və ya hesabat dövrünün sonunda qüvvəyə minmiş qanunlara uyğun olaraq, müvəqqəti fərqlərə onlar ləğv ediləcəyi zaman tətbiq ediləcək gözlənilən vergi dərəcələri əsasında müəyyən olunur. Təxirə salınmış verginin ölçülməsi hesabat dövrünün sonunda aktiv və öhdəliklərin balans dəyərini bərpa etmək və ya müəyyənləşdirmək üçün şirkətin gözlədiyi qaydada vergi nəticələrini əks etdirir.

Cari və təxirə salınmış vergi öhdəliklərini müəyyən etmək üçün Şirkət qeyri-müəyyən vergi mövqeyinin təsirini, əlavə vergiləri, penyalı və ödənilməmiş vergi faizlərini nəzərdə tutmalıdır. Şirkət vergi qanunvericiliyinin təfsiri və əvvəlki təcrübəyə əsaslanaraq inanır ki, vergi öhdəlikləri üçün hesablaşmalar bütün açıq vergi illərinə görə adekvatdır.

Həmin qiymətləndirmə ehtimal və fərziyyələrə əsaslanaraq həyata keçirilir və uyğun olaraq gələcək haqqında ehtimallar olmasına səbəb olur. Şirkətin öz qərarlarını dəyişməsinə səbəb olan yeni bir məlumat yarana, bu da öz növbəsində vergi öhdəliklərinə təsir edə və həmçinin vergi xərci məbləğini dəyişdirə bilər.

24. Əsas uçot siyasətləri, davamı

(f) Mal-material ehtiyatları

Ehtiyatlar maya dəyəri ilə xalis satış dəyərindən ən aşağı olanı ilə qeydə alınır. Ehtiyat xərcləri ilk daxil olanın ilk çıxması prinsipinə əsaslanır və ehtiyatların alınmasına çəkilmiş xərcləri və onları hazırkı yerə və vəziyyətə gətirmək üçün çəkilmiş xərcləri əhatə edir.

Xalis satış dəyəri adi biznes fəaliyyətində qiymətləndirilmiş satış qiymətindən tamamlanma xərcləri və satış xərcləri çıxılmaqla yaranan dəyərdir.

(g) Əmlak, qurğu və avadanlıq

(i) Tanıma və qiymətləndirmə

Torpaq istisna olmaqla, əmlak, qurğu və avadanlıqlar hər hansı yığılmış köhnəlmə və dəyərsizləşmə üzrə zərərlər çıxılmaqla, ilkin dəyərdə uçota alınır.

İlkin dəyər birbaşa aktivin əldə olunması ilə əlaqədar çəkilən xərcləri özündə birləşdirir. Tikilmiş əsas vəsaitin ilkin dəyərində ehtiyatlar və birbaşa işçi qüvvəsi xərcləri, əsas vəsaitin işlək vəziyyətə gətirib çıxarması üçün çəkilən xərcləri, həmin vəsaitlərin sökülməsi və aradan qaldırılması xərcləri, onların yerləşdiyi sahənin bərpası xərcləri daxildir. Əlaqədar avadanlığın funksionallığının tərkib hissəsi olan alınmış proqram təminatı həmin avadanlığın tərkibi kimi kapitallaşdırılır.

Əmlak, qurğu və avadanlıqları müxtəlif istifadə müddətləri olan komponentlərdən ibarət olduğu təqdirdə, onların uçotu ayrı-ayrı əsas vəsaitlərin (əsas hissələrin) növü kimi aparılır.

Əmlak, qurğu və avadanlıqların satışından yaranan mənfəət və ya zərər gəlirin məbləği ilə balans dəyəri arasındakı fərq kimi müəyyən edilir və mənfəət və ya zərərdə sair gəlirə/sair xərclərə daxil edilir.

(ii) Sonrakı xərclər

Sonrakı xərc yalnız o halda kapitalaşdırılır ki, bu xərc aid olduğu xüsusi aktivin gələcək mənfəətini artırsın. Əmlak, qurğu və avadanlığın gündəlik xidmət xərcləri çəkildikcə mənfəət və ya zərərdə tanınır.

(iii) Köhnəlmə

Köhnəlmə əmlak, qurğu və avadanlıq bəndi quraşdırıldığı və istifadə üçün yararlı olduğu tarixdən və yaxud, daxili qaydada tikilmiş aktivlər halında, aktiv tam tikilib istifadə üçün hazır olduğu tarixdən etibarən başlanır. Köhnəlmə aktivlərin dəyərindən onların qalıq dəyərini çıxmaqla hesablanır.

Köhnəlmə düz xətt metodu ilə hesablanıb, hər bir əsas vəsait üçün planlaşdırılmış faydalı istismar müddəti ərzində mənfəət və ya zərər hesabında tanınır, çünki bu aktivin gələcək iqtisadi gəlirlərinin gözlənilən istifadəsini daha düzgün əks etdirir. Torpaq üzrə köhnəlmə hesablanmır.

Cari və müqayisə dövrləri üzrə əmlak, qurğu və avadanlıqların faydalı istismar müddəti aşağıdakı kimidir:

Sınıf	2021	2020
• binalar	20-60 il;	20-60 il;
• ötürücü şəbəkələr	5-40 il;	5-40 il;
• maşın və avadanlıqlar	3-45 il;	3-45 il;
• nəqliyyat vasitələri və sair	3-12 il.	3-12 il.

Köhnəlmə metodları, faydalı istismar müddətləri və qalıq dəyərləri hər maliyyə ilinin sonunda nəzərdən keçirilir və lazım olduqda düzəlişlər edilir.

24. Əsas uçot siyasətləri, davamı

(h) Qeyri-maddi aktivlər

(i) *Kompüter proqramı*

Qeyri-maddi aktivlərə kompüter proqram təminatları daxildir. Qeyri-maddi aktivlər yığılmış amortizasiya və hər hansı yığılmış dəyərsizləşmə zərərləri çıxılmaqla ilkin dəyərində tanınır.

(ii) *Sonrakı xərclər*

Sonrakı xərc yalnız o halda kapitallaşdırılır ki, bu xərc aid olduğu xüsusi aktivin gələcək mənfəətini artırsın. Bütün digər xərclər çəkildiyi zaman mənfəət və ya zərərdə tanınır.

(iii) *Amortizasiya*

Amortizasiya aktivlərin dəyərindən onların qalıq dəyərini çıxmaqla hesablanır.

Amortizasiya qeyri-maddi aktivlərin istifadəyə hazır olduğu tarixdən etibarən onların gözlənilən faydalı istismar müddətləri ərzində düz xətt metodu ilə hesablanır, çünki bu, aktivin gələcək iqtisadi səmərəsinin gözlənilən istifadəsini ən doğru əks etdirir.

Cari və müqayisə dövrləri üzrə gözlənilən faydalı istismar müddətləri 10 ildir.

Amortizasiya metodları, faydalı istismar müddətləri və qalıq dəyərləri hər maliyyə ilinin sonunda nəzərdən keçirilir və lazım olduqda düzəlişlər edilir.

(i) Maliyyə alətləri

(i) *Tanıma və ilkin qiymətləndirmə*

Ticari debitor borcları ilkin olaraq yarandıqda tanınır. Bütün digər maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri Şirkət alət üzrə müqavilə tərəfinə çevrildikdə ilk dəfə tanınır.

Maliyyə aktivini (əhəmiyyətli maliyyə elementi olmayan ticari debitor borcu deyilsə) və ya maliyyə öhdəliyi mənfəət və ya zərərdə əks olunan ədalətli dəyər kateqoriyasına təsnif edilməyən bənd üçün, birbaşa alışı və ya buraxılışına aid edilən əməliyyat xərcləri daxil olmaqla, ədalətli dəyərdə ölçülür. Əhəmiyyətli maliyyə elementi olmayan ticari debitor borcları ilkin olaraq əməliyyat qiymətində ölçülür.

(ii) *Təsnifat və sonrakı qiymətləndirmə*

İlkin tanınma zamanı maliyyə aktivini aşağıdakı kimi təsnif edilir: amortizasiya edilmiş dəyərdə qiymətləndirilən; sair məcmu gəlirdə əks olunan ədalətli dəyərdə qiymətləndirilən – borc investisiyası; sair məcmu gəlirdə əks olunan ədalətli dəyərdə qiymətləndirilən – kapital investisiyası; və ya mənfəət və ya zərərdə əks olunan ədalətli dəyərdə qiymətləndirilən.

Şirkət maliyyə aktivlərinin idarə edilməsi üzrə biznes modelini dəyişdirməzsə (bu halda bütün aidiyyəti maliyyə aktivləri biznes modeli dəyişəndən sonrakı ilk hesabat dövrünün ilk günündə təkrar təsnif edilir) maliyyə aktivini ilkin tanınmadan sonra təkrar təsnif edilmir.

Maliyyə aktivini aşağıdakı şərtlərə cavab verdikdə və mənfəət və ya zərər vasitəsilə ədalətli dəyər kateqoriyasına təsnif edilmədikdə amortizasiya edilmiş dəyərdə ölçülür:

- aktiv məqsədi aktivləri müqavilə üzrə pul vəsaitlərini toplamaq üçün saxlamaq olan biznes modelində saxlanır; və
- aktiv üzrə müqavilə şərtləri müəyyən edilmiş tarixlərdə əsas məbləğin və faiz ödənişlərinin daxil olmasına səbəb olur.

24. Əsas uçot siyasətləri, davamı

(i) Maliyyə alətləri, davamı

(i) Təsnifat və sonrakı qiymətləndirmə, davamı

Maliyyə aktivləri – Biznes modelinin qiymətləndirilməsi

Şirkət maliyyə aktivinin saxlandığı biznes modelinin məqsədini portfel səviyyəsində qiymətləndirir, belə ki, bu biznesin idarəetmə tərzini və rəhbərliyə təqdim olunan məlumatı daha yaxşı əks etdirir. Nəzərdən keçirilən məlumata daxildir:

- portfel üçün qeyd edilən siyasət və məqsədlər və bu siyasətlərin praktikada tətbiqi. Bura rəhbərliyin strategiyasının müqavilə üzrə faiz gəlirlərinin qazanılmasına, müəyyən faiz dərəcəsi profilini qorumağa, maliyyə aktivinin müddətinin əlaqədar öhdəliklərin müddətinə və ya gözlənilən pul vəsaitlərinin hərəkətinə uyğunlaşmasına və ya aktivlərin satılması yolu ilə pul vəsaitlərinin əldə olunmasına köklənib-köklənmədiyini daxildir;
- portfel üzrə fəaliyyət nəticəsi necə qiymətləndirilir və Şirkətin rəhbərliyinə necə məruzə edilir;
- biznes modelinin fəaliyyət nəticələrinə (və bu biznes modelində saxlanılan maliyyə aktivlərinə) təsir göstərən risklər və bu risklər necə idarə edilir;
- biznes rəhbərlərinə təminat necə ödənilir – yeni təminat idarə edilən aktivlərin ədalətli dəyərinə və ya müqavilə üzrə toplanan pul vəsaitlərinə əsaslanırmı; və
- əvvəlki dövrlərdə maliyyə aktivlərinin satış tezliyi, həcmi və müddəti, bu satışların səbəbi və gələcək satış fəaliyyəti ilə bağlı gözləntilər.

Maliyyə aktivlərinin tanınmanın dayandırılması sayılmayan əməliyyatlarda üçüncü tərəflərə ötürülməsi, Şirkətin aktivləri davamlı tanınmasına uyğun olaraq satış sayılır.

Ticarət üçün saxlanılan və ya idarə olunan və fəaliyyət nəticəsi ədalətli dəyər əsasında ölçülən maliyyə aktivləri mənfəət və ya zərərdə əks olunan ədalətli dəyərdə qiymətləndirilir.

Maliyyə aktivləri – Müqavilə üzrə pul axınlarının sırf əsas borc məbləği və faiz ödənişlərindən ibarət olub-olmadığının qiymətləndirilməsi

Bu qiymətləndirmə məqsədləri üçün “əsas” dedikdə ilkin tanınma zamanı maliyyə aktivinin ədalətli dəyəri başa düşülür. “Faiz” dedikdə pulun zaman dəyəri və müəyyən zaman dövründə ödənilməli əsas məbləğlə əlaqədar kredit riski və sair əsas kredit riskləri və xərcləri (məs., likvidlik riski və inzibati xərclər), eləcə də mənfəət marjası üçün ödəniş nəzərdə tutulur.

Müqavilə üzrə pul axınlarının yalnız əsas borc məbləği və faiz ödənişləri olub-olmamasının qiymətləndirilməsində Şirkət alətin müqavilə şərtlərini nəzərə alır. Bu qiymətləndirmə maliyyə aktivində həmin aktivin bu şərtə əməl etməməsi ilə nəticələnən, müqavilə üzrə pul axınlarının müddəti və ya məbləğini dəyişə bilən müqavilə şərtinin olub-olmamasını əhatə edir. Qiymətləndirmə zamanı Şirkət aşağıdakıları nəzərə alır:

- pul vəsaitlərinin məbləğ və ya müddətini dəyişə bilən şərti hadisələr;
- vaxtından əvvəl ödəniş və vaxtın uzadılması xüsusiyyətləri; və
- şirkətin müvafiq aktivlərdən gələn pul vəsaitlərinə iddiasını məhdudlaşdıracaq şərtlər (məs., reqres hüququnun olmaması).

Qabaqcadan ödəmə sırf əsas borc məbləği və faiz meyarına o zaman uyğun gəlir ki, qabaqcadan ödənilən məbləğ əsas etibarilə ödənilməmiş əsas borc məbləği və faiz məbləğini əks etdirsin. Bura müqaviləyə erkən xitam verilməsinə görə münasib əlavə ödəmə də daxildir. Bundan başqa, müqavilənin nominal qiymətinə endirim edilməklə və ya mükafat şəklində əldə edilmiş maliyyə aktivini üçün, əsas etibarilə müqavilənin nominal qiymətini və hesablanmış (lakin ödənilməmiş) faizi (bura müqaviləyə erkən xitam verilməsinə görə münasib əlavə ödəmə də daxil ola bilər) əks etdirən qabaqcadan ödəmə də, ədalətli dəyəri ilkin qiymətləndirmə zamanı əhəmiyyətli olmadıqda, sözügedən meyarı cavab verir.

24. Əsas uçot siyasətləri, davamı

(i) Maliyyə alətləri, davamı

(ii) Təsnifat və sonrakı qiymətləndirmə, davamı

Maliyyə aktivləri – Sonrakı qiymətləndirmə, gəlirlər və zərərlər

Mənfəət və ya zərərdə əks olunan ədalətli dəyərdə qiymətləndirilən maliyyə aktivləri	Bu aktivlər sonradan ədalətli dəyərdə ölçülür. Hər hansı faiz və ya dividend gəlirləri daxil olmaqla xalis gəlir və zərərlər mənfəət və ya zərərdə tanınır.
Amortizasiya edilmiş dəyərdə qiymətləndirilən maliyyə aktivləri	Bu aktivlər sonradan effektiv faiz üsulundan istifadə etməklə amortizasiya edilmiş dəyərdə ölçülür. Amortizasiya edilmiş dəyər dəyərsizləşmə üzrə zərərlər hesabına azalır. Faiz gəliri, xarici valyuta mübadiləsindən yaranan fərqlər və dəyərsizləşmə mənfəət və ya zərərdə tanınır. Tanınmanın dayandırılmasından yaranan istənilən gəlir və ya zərər mənfəət və ya zərərdə tanınır.
Sair məcmu gəlirdə əks olunan ədalətli dəyərdə qiymətləndirilən bərc investisiyaları	Bu aktivlər sonradan ədalətli dəyərdə ölçülür. Effektiv faiz üsulu ilə hesablanan faiz gəliri, xarici valyuta mübadiləsindən yaranan fərqlər və dəyərsizləşmə mənfəət və ya zərərdə tanınır. Sair xalis gəlir və zərərlər sair məcmu gəlirdə tanınır. Tanınma dayandırılarkən sair məcmu gəlirdə yığılmış gəlir və zərərlər mənfəət və ya zərərə aid edilir.
Sair məcmu gəlirdə əks olunan ədalətli dəyərdə qiymətləndirilən kapital investisiyaları	Bu maliyyə aktivləri sonradan ədalətli dəyərdə ölçülür. Dividendlər aydın şəkildə investisiya xərclərinin bərpa olunan hissəsini təşkil etmədikdə gəlir kimi mənfəət və ya zərərdə tanınır. Sair xalis gəlir və zərərlər sair məcmu gəlirdə tanınır və heç zaman mənfəət və ya zərərə köçürülmür.

Maliyyə öhdəlikləri – Təsnifat, sonrakı qiymətləndirmə, gəlirlər və zərərlər

Maliyyə öhdəlikləri amortizasiya edilmiş dəyərdə və ya mənfəət və ya zərərdə əks olunan ədalətli dəyərdə qiymətləndirilən kateqoriyalarına təsnif edilir. Maliyyə öhdəliyi satış üçün saxlanılan alət kimi təsnif edildikdə, törəmə alət olduqda və ya ilkin tanınma zamanı bu kateqoriyaya aid edildikdə mənfəət və ya zərərdə əks olunan ədalətli dəyərində qiymətləndirilir. Mənfəət və ya zərərdə ədalətli dəyərində qiymətləndirilən maliyyə öhdəlikləri ədalətli dəyərdə ölçülür və xalis gəlir və zərərlər, faiz xərcləri daxil olmaqla, mənfəət və ya zərərdə tanınır. Sair maliyyə öhdəlikləri sonradan effektiv faiz üsulu ilə amortizasiya edilmiş dəyərdə ölçülür. Faiz xərcləri və xarici valyuta mübadiləsindən yaranan fərqlər mənfəət və ya zərərdə tanınır. Tanınmanın dayandırılmasından yaranan gəlir və ya zərər də mənfəət və ya zərərdə tanınır.

Şirkət sabit dərəcəli bank kreditlərinə malikdir və ARMB-nin təyin etdiyi əsas dərəcə dəyişdiyi halda bank bu kreditlər üzrə faiz dərəcəsini yeniləyə bilər. Şirkətin yenilənmiş dərəcəni qəbul etmək və ya cərimə ödəmədən krediti nominal dəyərdə ödəmək seçimi var. Şirkət bu kreditlərə dəyişən dərəcəli kreditlər kimi baxır.

(iii) Tanınmanın dayandırılması

Maliyyə aktivləri

Şirkət maliyyə aktivini tanımağı o zaman dayandırır ki, maliyyə aktivindən gələn pul vəsaitlərinə olan müqavilə hüquqlarının müddəti bitir və ya əməliyyatda müqavilə üzrə pul vəsaitlərini almaq hüququnu ötürür ki, bu halda maliyyə aktivlərinə sahib olmaqla bağlı bütün risklər və mülkiyyət hüquqları da ötürülür və ya Şirkət sahibliklə bağlı bütün riskləri və mülkiyyət hüquqlarını nə ötürür, nə özündə saxlayır, nə də maliyyə aktivinə nəzarəti özündə saxlayır.

Şirkət maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatında tanınan aktivlərin ötürüldüyü əməliyyatlarda iştirak edir, lakin köçürülən aktivlər və ya onların bir qisminə aid risk və qazancların ya hamısını, ya da əhəmiyyətli hissəsini saxlayır. Belə hallarda ötürülən aktivlərin tanınması dayandırılır.

24. Əsas uçot siyasətləri, davamı**(i) Maliyyə alətləri, davamı****(iii) Tanınmanın dayandırılması, davamı****Maliyyə öhdəlikləri**

Şirkət müqavilə üzrə öhdəlikləri yerinə yetirildikdə və ya ləğv edildikdə və ya müddəti bitdikdə maliyyə öhdəliyini tanımağı dayandırır. Şirkət, həmçinin maliyyə öhdəliyinin tanınmasını onların şərtləri dəyişdikdə və dəyişmiş öhdəlik üzrə pul vəsaitləri əhəmiyyətli fərqləndikdə dayandırır. Belə olan halda dəyişmiş şərtlər əsasında yeni maliyyə öhdəliyi ədalətli dəyərdə tanınır.

Maliyyə öhdəliyinin tanınması dayandırılarkən balans məbləğləri arasındakı fərq əvəzləşdirilir və ödənilən məbləğ (ötürülən nağdsız aktivlər və ya qazanılan öhdəliklər daxil) mənfəət və ya zərərdə tanınır.

(iv) Əvəzləşdirmə

Maliyyə aktivləri və öhdəliklərinin əvəzləşdirilməsi və xalis məbləğin maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda daxil edilməsi yalnız və yalnız Şirkətin hazırda qeydə alınmış məbləğlərin əvəzləşdirilməsi üçün qanunvericiliklə müəyyən edilmiş hüququnun, eləcə də əvəzləşdirməni aparmaq və ya eyni zamanda aktivini realizasiya edərək öhdəliyi ödəmək niyyətinin olduğu hallarda həyata keçirilə bilər.

(j) Nizamnamə kapitalı

Adi səhmlər kapital kimi təsnif olunur. Adi səhmlərin və səhm opsiyonlarının buraxılmasına birbaşa aid edilən əlavə xərclər, vergi təsirləri çıxılmaqla, kapitaldan tutulma kimi tanınır.

Nizamnamə kapitalını artırmaq üçün əldə edilmiş, lakin qeydiyyatda alınmamış hər hansı məbləğ, əlaqəli vergilər çıxılmaqla, əlavə ödənilmiş kapital kimi tanınır.

(k) Dəyərsizləşmə**(i) Qeyri-törəmə maliyyə aktivləri****Maliyyə alətləri**

Şirkət amortizasiya edilmiş dəyərdə ölçülən maliyyə aktivlərinin gözlənilən kredit zərərləri üzrə ehtiyat tanır.

Ticari debitor borcları və müqavilə aktivlərinin zərəri üzrə ehtiyat hər zaman bütün dövr üçün gözlənilən kredit zərərlərinə bərabər məbləğdə ölçülür.

İlkin tanınmadan sonra maliyyə aktivini üzrə kredit riskinin əhəmiyyətli dərəcədə artıb-artmadığını müəyyən edərək və gözlənilən kredit zərərinə hesablayarkən Şirkət əlavə xərc və ya səy tələb etmədən əldə olunan müvafiq əsaslandırılmış və dəstəkləyici məlumatı nəzərdən keçirir. Bura həm kəmiyyət, həm də keyfiyyət məlumatı, eləcə də Şirkətin tarixi təcrübəsinə, kredit qiymətləndirməsinə və proqnoz məlumatına əsaslanan təhlil daxildir.

Bütün dövr üçün gözlənilən kredit zərəri maliyyə alətinin gözlənilən istifadə müddəti boyu mümkün bütün defolt hallarından yarana biləcək gözlənilən kredit zərəridir.

12 aylıq gözlənilən kredit zərəri gözlənilən kredit zərərlərinin hesabat müddətindən sonra 12 ay ərzində (və ya alətin gözlənilən istifadə müddəti 12 aydan azdırsa, daha az vaxt ərzində) defolt hadisələri nəticəsində baş verə biləcək qismidir.

Gözlənilən kredit zərərinə qiymətləndirərkən maksimal müddət Şirkətin kredit riskinə məruz qaldığı maksimal müqavilə müddətidir.

24. Əsas uçot siyasətləri, davamı**(k) Dəyərsizləşmə, davamı****(i) Qeyri-törəmə maliyyə aktivləri, davamı***Gözlənilən kredit zərərlərinin ölçülməsi*

Gözlənilən kredit zərəri kredit üzrə zərərlər ehtimalının hesablanmasıdır. Kredit üzrə zərərlər bütün pul vəsaitləri çatışmazlığının cari dəyəri kimi ölçülür (yəni müqavilə üzrə müəssisəyə ödənilməli pul vəsaitləri ilə Şirkətin almağı gözlədiyi pul vəsaitləri arasındakı fərq).

Gözlənilən kredit zərəri maliyyə aktivinin effektiv faiz dərəcəsinə diskontlaşdırılır.

Kredit üzrə dəyərsizləşmiş maliyyə aktivləri

Hər hesabat tarixində Şirkət amortizasiya olunmuş dəyərdə tanınan maliyyə aktivlərinin kredit üzrə dəyərsizləşib-dəyərsizləşmədiyini qiymətləndirir. Maliyyə aktivini üzrə ehtimal edilən gələcək pul axınlarına mənfi təsir göstərən bir və ya daha çox hadisə baş verdikdə aktiv "kredit üzrə dəyərsizləşmiş" hesab edilir.

Maliyyə aktivinin kredit üzrə dəyərsizləşdiyi aşağıdakı müşahidə edilə bilən məlumat sübut edir:

- borcalanın və ya emitentin əhəmiyyətli maliyyə çətinliyi yaşaması;
- müqavilə şərtlərinin pozulması, məsələn, ödənişin gecikdirilməsi və ya ödənilməməsi;
- borcalanın müflisləşməsi və ya digər maliyyə restrukturizasiyasına məruz qalmaq ehtimalının olması.

Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda gözlənilən kredit zərərinin təqdimatı

Amortizasiya olunmuş dəyərdə ölçülən maliyyə aktivləri üzrə zərər ehtiyatları aktivlərin ümumi balans dəyərindən çıxılır.

Silinmə

Şirkət maliyyə aktivini tam və ya qismən bərpa etmək üçün əsaslı gözləntiləri olmadığı təqdirdə həmin maliyyə aktivinin ümumi balans dəyərini silir.

(ii) Qeyri-maliyyə aktivləri

Mal-material ehtiyatları və təxirə salınmış vergi xaric, şirkətin qeyri-maliyyə aktivlərinin balans dəyərləri dəyərsizləşmə əlamətlərinin olub-olmadığını müəyyən etmək üçün hər hesabat tarixində nəzərdə keçirilir. Belə bir əlamət olduqda aktivin bərpa oluna bilən məbləği hesablanır.

Dəyərsizləşmə yoxlaması məqsədilə fərdi yoxlanıla bilməyən aktivlər davamlı istifadə nəticəsində pul vəsaitləri yaradan və digər aktivlər və ya PVV-dən geniş mənada müstəqil olan kiçik aktivlər qrupunda qruplaşdırılır. Şirkətin korporativ aktivləri ayrıca olaraq daxil olan pul vəsaitləri yaratmır və birdən çox PVV tərəfindən istifadə edilir. Korporativ aktivlər əsaslı və davamlı şəkildə PVV-ə paylanmışdır və korporativ aktivin təhkim edildiyi PVV-nin yoxlanılmasının bir hissəsi olaraq dəyərsizləşmə üzrə yoxlanılır.

Bərpa oluna bilən aktiv və ya PVV məbləği onun istifadədə olan dəyərindən böyükdür, ədalətli dəyəri isə satış xərclərindən kiçikdir. İstifadədə olan dəyəri ölçərkən hesablanmış gələcək pul vəsaitlərinin hərəkəti cari dəyərində diskontlaşdırılır. Bu zaman pulun zaman dəyərinin cari bazar qiymətləndirməsi və aktiv və ya PVV üçün spesifik riskləri əks etdirən vergidən əvvəlki diskont dərəcəsi tətbiq olunur.

Dəyərsizləşmə üzrə zərər aktivin və ya təhkim edildiyi pul vəsaitləri yaradan vahidin (PVV) balans dəyəri hesablanmış bərpa oluna bilən məbləğindən çox olduqda tanınır.

Dəyərsizləşmə üzrə zərərlər mənfəət və ya zərərdə tanınır. PVV-lərinin dəyərsizləşməsi üzrə zərər PVV-də (PVV qrupunda) olan digər aktivlərin balans dəyərini azaltmaq üçün mütənasib şəkildə paylanılır.

24. Əsas uçot siyasətləri, davamı

(k) Dəyərsizləşmə, davamı

(ii) Qeyri-maliyyə aktivləri, davamı

Əvvəlki dövrlərdə tanınmış dəyərsizləşmə zərərləri hər hesabat tarixində zərərin azalması və yay ox olmasının əlamətləri baxımından qiymətləndirilir. Bərpa oluna bilən məbləği müəyyən etmək üçün istifadə olunan hesablamalarda dəyişiklik olduqda dəyərsizləşmə zərəri bərpa olunur. Dəyərsizləşmə üzrə zərər aktivin balans dəyəri dəyərsizləşmə üzrə zərər tanınmadığı halda köhnəmə və amortizasiya çıxılmaqla qala biləcək balans dəyərindən yüksək olmayacağı həddə bərpa olunur.

(l) Ehtiyatlar

Baş vermiş hadisə nəticəsində Şirkətin etibarlı şəkildə qiymətləndirilə bilən hüquqi və ya konstruktiv öhdəliyi yarandıqda və öhdəliyi icra etmək üçün iqtisadi faydaların ödənilməsinin tələb olunacağı ehtimal olunduqda, ehtiyat tanınır. Ehtiyatlar, pulun zaman dəyəri və öhdəliklə bağlı risklərin cari bazar qiymətləndirmələrini əks etdirən gözlənilən gələcək pul axınlarının vergidən əvvəlki dərəcədə diskontlaşdırılması ilə müəyyən olunur. Diskontların açılışı maliyyə xərci kimi tanınır.

(i) Əmək qabiliyyətinin itirilməsi ilə bağlı ödənişlər üzrə ehtiyat

Azərbaycan Respublikası Əmək Məcəlləsinə uyğun olaraq Şirkət işçilərinə iş zamanı səhhətlərinə dəymiş zərərin əvəzini ödəməli, eləcə də işçi işdə ölərsə, ailə üzvlərinə kompensasiya ödəməlidir. Bu zaman yerli şərtlərə və tələblərə uyğun olaraq qiymətləndirilmiş gələcək xərcin cari dəyəri əks etdirilir.

(m) İcarələr

(i) Şirkətin icarəçi olduğu müqavilələr

İcarə elementi olan müqavilə qüvvəyə mindikdə və ya modifikasiyaya uğradıqda Şirkət müqavilə üzrə ödənişi hər icarə elementinə onların ayrıca götürülmüş qiymətinə uyğun aid edir. Buna baxmayaraq, Şirkət əmlak icarələrində qeyri-icarə elementlərini ayırmamaq və icarə və qeyri-icarə elementləri üzrə vahid icarə elementi kimi hesabat vermək seçimindən yararlanmışdır.

Şirkət istifadə hüququ formasında olan aktiv və icarə öhdəliyini icarənin başladığı tarixdə tanıyır. İstifadə hüququ formasında olan aktiv ilk olaraq ilkin dəyərində tanınır. Bu dəyər icarə güzəştləri çıxılmaqla, icarənin başladığı tarixdə və ya bu tarixdən əvvəl edilmiş hər hansı icarə ödənişlərindən, çəkilmiş ilkin birbaşa xərclərdən və aktivin sökülməsi və kənar edilməsi, aktivin və ya onun yerləşdiyi yerin bərpa edilməsi xərclərindən ibarətdir.

İstifadə hüququ formasında olan aktiv sonradan düzxətli metod ilə icarə müddətinin başladığı tarixdən bitdiyi tarixədək amortizasiya olunur. O şərtlə ki, icarə müqaviləsi icarə müddətinin sonunda aktiv üzərində mülkiyyət hüququnu Şirkətə ötürməsin və ya istifadə hüququ formasında olan aktivin qiyməti Şirkətin satınalma həyata keçirməsini nəzərdə tutmasın. Belə olan halda istifadə hüququ formasında olan aktiv icarəyə verilən aktivin faydalı istismar müddəti boyu amortizasiya olunacaq. Aktivin faydalı istismar müddəti əmlak və avadanlığın faydalı istismar müddətinin müəyyən olunması prinsipi ilə müəyyən olunur. Əlavə olaraq istifadə hüququ formasında olan aktiv dövrü olaraq dəyərsizləşmə zərərinə uyğun (əgər varsa) azaldılır və icarə öhdəliyinin müəyyən təkrar qiymətləndirmələrinə uyğun düzəliş edilir.

İcarə müddətinin başlanması tarixində icarə öhdəliyi həmin tarixdə ödənilməmiş icarə ödənişlərinin diskontlaşdırılmış dəyəri ilə ölçülür. İcarə ödənişləri, icarə müqaviləsində nəzərdə tutulan faiz dərəcəsi ilə diskontlaşdırılır. Əgər bu faiz dərəcəsinin müəyyən edilməsi mümkün deyilsə, onda Şirkətin borc kapitalı üzrə artan faiz dərəcəsi istifadə olunur. Ümumiyyətlə, Şirkət diskont dərəcəsi kimi borc kapitalı üzrə artan faiz dərəcəsinə tətbiq edir.

24. Əsas uçot siyasətləri, davamı

(m) İcarələr, davamı

(i) Şirkətin icarəçi olduğu müqavilələr, davamı

Şirkət borc kapitalı üzrə artan faiz dərəcəsini müxtəlif kənar maliyyələşdirmə mənbələrinin faiz dərəcələrinə əsasən müəyyən edir və icarə şərtlərinə və icarəyə verilən aktivin növünə uyğun düzəlişlər edir.

İcarə öhdəliyinin qiymətləndirilməsində nəzərə alınan icarə ödənişləri aşağıdakılardan ibarətdir:

- alınacaq hər hansı icarə stimulları çıxılmaqla sabit ödənişlər;
- ilkin olaraq icarə müddətinin başlanğıc tarixindəki indeks və ya dərəcələrdən istifadə etməklə ölçülən, indeks və ya dərəcələrdən asılı olan dəyişkən icarə ödənişləri;
- zəmanətli son qalıq dəyəri üzrə icarəçi tərəfindən ödənilməsi gözlənilən məbləğlər; və
- Şirkətin müvafiq olaraq icra edəcəyi ehtimal edilən satınalma variantı çərçivəsində icra qiyməti, Şirkətin müqavilə müddətini uzatmaq seçimi edəcəyi ehtimal edilirsə yenilənən dövrdə icarə ödənişləri və Şirkətin müqaviləyə erkən xitam verəcəyi gözlənilmədiyi hallar istisna olmaqla, icarəyə erkən xitam verilməsinə görə cərimə ödənişləri.

İcarə öhdəliyi effektiv faiz metodu ilə amortizasiya olunmuş dəyərdə qiymətləndirilir. Şirkətin qiymətləndirdiyi son qalıq dəyəri üzrə ödənilməli məbləğdə dəyişiklik olduqda, Şirkət satınalma, müddətin uzadılması və ya xitam verməklə bağlı qiymətləndirməsini dəyişdikdə və ya yenilənmiş mahiyyətə sabit icarə ödənişlər olduqda əmsal və ya faizdə dəyişiklik nəticəsində gələcək icarə ödənişlərində dəyişiklik yaranarsa öhdəlik yenidən qiymətləndirilir.

İcarə öhdəliyi bu yolla yenidən qiymətləndirilərkən istifadə hüququ formasında olan aktivin balans dəyərində düzəliş edilir və ya istifadə hüququ formasında olan aktivin balans dəyəri sıfıra endikdə mənfəət və ya zərərdə qeydə alınır.

Şirkət investisiya mülkiyyəti anlayışına cavab verməyən istifadə hüququ formasında olan aktivləri və icarə öhdəliklərini maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda müvafiq olaraq "əmlak, qurğu və avadanlıq" və "kredit və borc öhdəlikləri" bəndlərində tanıyır.

Şirkət aşağı dəyərli aktivlər və qısamüddətli icarələr üzrə istifadə hüququ formasında olan aktivləri və icarə öhdəliklərini tanımaq seçimi etmişdir. Şirkət bu icarələrə aid icarə öhdəliklərini icarə müddəti boyu düzxətli metodla məsrəflərə silir.

(n) Bərpa olunan ƏDV

Azərbayca Respublikasının Vergi Məcəlləsinə əsasən, ödəniş təchizatçıya edildikdə və mal və ya xidmətin alışı üzrə hesab-faktura əldə edildikdə, alışlar üzrə ƏDV bərpa oluna bilər. Bərpa olunan ƏDV il sonuna ƏDV tutulan kreditor borcu qalıqları üzrə hesablanmış və ödəniş edilmədiyini üçün bərpa olunmamış ƏDV-dir.

(o) ƏDV və digər ödəniləcək vergilər

ƏDV və digər ödəniləcək vergilər bəyan edilmiş, lakin ödənilməmiş vergi öhdəliklərindən və il sonuna bəyan edilməmiş, hesablanmış ƏDV-dən ibarətdir. Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsinə əsasən, Şirkət müştərilərdən pul vəsaiti aldıqda ƏDV bəyan edilir. İl sonuna hesablanmış ƏDV pul vəsaiti hələ alınmamış satışların ƏDV-sini nəzərdə tutur.

25. Tətbiq olunmamış yeni standartlar və şərhlər

Bir sıra yeni standartlar 1 yanvar 2021-ci il tarixindən sonra başlayan illik dövrlərə tətbiq edilir və onların erkən tətbiqinə icazə verilir. Şirkət hazırki maliyyə hesabatlarını tərtib edərkən yeni və ya təkmilləşdirilmiş standartları erkən tətbiq etməmişdir.

(a) Ağır şərtlə müqavilələr – Müqaviləni icra etməyin xərci (MUBS 37-ə düzəlişlər)

Düzəlişlər müqavilənin ağır şərtlə olub-olmamasının qiymətləndirilməsi məqsədilə müəssisənin hansı xərcləri müqavilənin icrası xərclərinin hesablanmasına daxil etdiyini müəyyən edir. Düzəlişlər onların ilk olaraq tətbiq olunduğu tarixə qüvvədə olan müqavilələrə 1 yanvar 2022-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üzrə tətbiq edilir. İlk tətbiq tarixində düzəlişlərin tətbiqinin məcmu təsiri müvafiq olaraq bölüşdürülməmiş mənfəətə və ya kapitalın digər komponentlərinə açılış balansını düzəlişi kimi tanınır. Müqayisəli rəqəmlər təkrar təqdim olunmur. Qrup düzəlişlərin qüvvəyə minməsinədək tamamlanmamış müqavilənin olmayacağını müəyyən etmişdir.

(b) Bir əməliyyatdan yaranan aktiv və öhdəliklərlə bağlı təxirə salınmış vergi (MUBS 12-yə düzəlişlər)

Düzəlişlər ilkin tanınmadan azadolmanın əhatə dairəsini azaldaraq bərabər və əvəzləşdirici müvəqqəti fərqlərə təkan verən əməliyyatları – yeni icarələr və istismardan çıxarma öhdəliklərini istisna edir. Düzəlişlər 1 yanvar 2023-cü il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üzrə tətbiq edilir. İcarələr və istismardan çıxarma öhdəlikləri ilə bağlı təxirə salınmış vergi aktivləri və öhdəlikləri təqdim olunan ən erkən müqayisəli dövrün əvvəlindən etibarən tanınmalı və hər hansı məcmu təsir həmin tarixdə bölüşdürülməmiş mənfəətə və ya kapitalın digər komponentlərinə düzəliş kimi tanınmalıdır. Bütün digər əməliyyatlara gəldikdə isə, düzəlişlər təqdim olunan ən erkən dövrün başlanmasından sonra baş verməmiş əməliyyatlara şamil olunur.

(c) Digər standartlar

Aşağıdakı təkmilləşdirilmiş standartların və şərhlərin Şirkətin maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli təsir göstərməyəcəyi gözlənilir.

- 30 iyun 2021-ci ildən sonra COVID-19 ilə bağlı icarə güzəştləri (MHBS 16-yə düzəlişlər).
- MHBS standartlarına illik təkmilləşmələr 2018–2020.
- Torpaq, tikili və avadanlıqlar: Təyinatı üzrə istifadədən əvvəlki daxilolmalar (MUBS 16-yə düzəlişlər).
- Konseptual əsaslara istinad (MHBS 3-ə düzəlişlər).
- Öhdəliklərin qısamüddətli və ya uzunmüddətli kimi təsnifatı (MUBS 1-ə düzəlişlər).
- Uçot siyasətlərinin açıqlanması (MUBS 1-ə düzəlişlər və MHBS Praktik tövsiyələr 2).
- Uçot qiymətləndirmələrinin izahı (MUBS 8-ə düzəlişlər).